

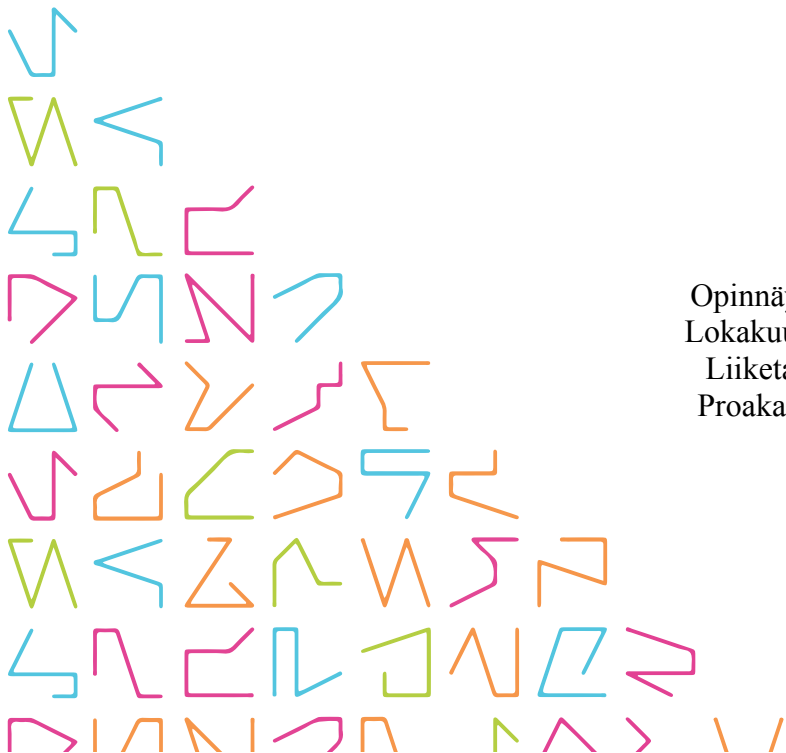

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

KEVYTYRITTÄJYYS OSANA TYÖELÄMÄN MUUTOSTA

Sini Kivisalo

Opinnäytetyö
Lokakuu 2015
Liiketalous
Proakatemia

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalous
Proakatemia

SINI KIVISALO
Kevytyrittäjäyys osana työelämän muutosta

Opinnäytetyö 49 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Lokakuu 2015

Opinnäytetyön aihe syntyi kiinnostuksestani yrittäjyyttä kohtaan. Otin yhteyttä Suomen Yrittäjiin, ja heillä oli tarve selvittää, miten eri virastot ja laitokset sekä itse kevytyrittäjät suhtautuvat kevytyrittäjyyteen Suomessa. Opinnäytetyössäni tutkin Kelan, verotoimiston sekä työ- ja elinkeinotoimistojen suhtautumista kevytyrittäjiin sekä kevytyrittäjien taustoja ja syitä toimia kevytyrittäjänä.

Opinnäytetyössäni yhdistän teoriaa sekä tutkimukseni tuloksia ja haastatteluita luodakseni kuvaa kevytyrittäjyydestä osana työelämän muutosta. Työssä käsittelen muutoksen alla olevaa työelämää ja muutoksen vaikutusta yrityksiin ja työntekijöihin. Yrittäjyyttä Suomessa, sekä siihen liittyviä ajankohtaisia aiheita kuten vastentahtoista yrittäjyyttä käsitellään toisessa osiossa. Viimeisessä osiossa käsitellään kevytyrittäjyyttä yleisesti sekä kevytyrittäjän oikeutta starttirahaan ja työttömyyskorvaukseen.

Työni perusteella voi todeta, että kevytyrittäjäyys on Suomessa kasvussa oleva työmuoto, mutta lainsäädäntö ei vielä tunne kevytyrittäjyyttä, eikä selkeitä linjauksia olla tehty. Muutoksessa olevan työelämän vuoksi myös lainsäädännön pitäisi pystyä tukemaan muutosta ja huomioida itsensä työllistäjät paremmin. Yrittäjyyden suosio on kasvussa ja sitä rajoittavia säännöksiä olisi hyvä tarkastella uudelleen.

Asiasanat: yrittäjäyys, kevytyrittäjäyys, laskutuspalvelu, itsensä työllistäminen, vastentah-
toinen yrittäjäyys, tulevaisuuden työelämä

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Business Administration
Proakatemia

SINI KIVISALO

Invoicing services as a part of working life in the future

Bachelor's thesis 49 pages, appendices 2 pages
October 2015

The aim of this thesis is to research attitudes different offices and users towards invoicing services in Finland. This research has two major purposes: to determine attitudes of different offices, for example Employment and Economic Development Offices towards invoicing services and what kinds and backgrounds of people using invoicing services.

This thesis consists of theory and results of my research and interviews to an create image of invoicing services as a part of working life in the future. The first part of the thesis describes working life in the future. Working life is changing and how the change influences companies and employees were explored. The second part covers entrepreneurship in Finland and current topics like necessity entrepreneurship. The third part covers users of invoicing services and their right to get a startup grant and unemployment benefit.

The result show that using invoicing services is a growing form of work but it there is not clear regulation to control it. Working life is changing and legislation has to change to support self-employment better. Popularity of entrepreneurship is growing and restrictive rules need to be reconsidered.

Key words: entrepreneurship, invoicing services, umbrella companies, self-employment, necessity entrepreneurship, working life in the future

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TYÖELÄMÄN TULEVAISUUS	7
2.1	Työmäärän tietoinen säätely	8
2.2	Kohti rytmitaloutta.....	8
2.3	Yrittäjyys menestyy ja osaamisen merkitys korostuu.....	9
2.4	Työsuhteet muuttuvat.....	10
2.5	Lainsäädännön ja sääntelyn muutos.....	11
3	YRITTÄJYYS SUOMESSA.....	13
3.1	Yrittäjäksi ryhtyminen	14
3.1.1	Vastentahtoinen yrittäjyys.....	16
3.1.2	Itsensä työllistäminen.....	18
3.2	Yrittäjyys ja opiskelu	19
4	KEVYTYRITTÄJYYS – TYÖELÄMÄN UUSI SUUNTA	21
4.1	Kevytyrittäjien taustaa	25
4.2	Kevytyrittäjästä yrittäjäksi	28
4.3	Kevytyrittäjän erot freelanceriin ja yksityiseen elinkeinoharjoittajaan	29
4.4	Laskutusosuuskunnan ja työosuuskunnan erot	30
4.5	Onko kevytyrittäjä palkansaaja vai yrittäjä?.....	31
4.5.1	Kevytyrittäjän mahdollisuus starttirahaan.....	32
4.5.2	Kevytyrittäjän työttömyysturva	34
4.6	Kevytyrittäjyyden tulevaisuus	36
4.7	Kevytyrittäjyys maailmalla	37
5	POHDINTA.....	40
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	48
	Liite 1. Kevytyrittäjäkysely	48

1 JOHDANTO

Opiskelen liiketaloutta Tampereen ammattikorkeakoulun yrittäjyyden yksikössä Proakatemiassa. Opiskelu Proakatemialla on lisännyt kiinnostusta yrittäjyyttä ja erilaisia yrittäjyyden muotoja kohtaan. Tästä syystä valitsin opinnäytetyöni aiheeksi yrittäjyyden.

Suomen Yrittäjillä oli tarve selvittää, miten erilaiset virastot ja laitokset suhtautuvat kevytyrittäjiin, eli laskutuspalvelun kautta töitä tekeviin henkilöihin. Laskutuspalvelun käyttö tarkoittaa sitä, että henkilö toimii yrittäjämäisesti ilman omaa yritystä. Hän hankkii asiakkaat ja toimeksiannot itse, mutta esimerkiksi laskutuksen ja kirjanpidon hoitamiseksi hän käyttää laskutuspalveluyritystä. Toimeksiantajan kertoman ja Ukko.fi-nettisivun artikkelin pohjalta hypoteesina oli, että suhtautuminen kevytyrittäjiin vaihtelee paikkakunnittain, eikä siihen ole olemassa selkeitä linjauksia.

Tarkoituksena oli tutkia, millaisia taustoja kevytyrittäjillä on, ja miksi he ovat ryhtyneet käyttämään laskutuspalvelua. Työelämä on kokemassa suurta muutosta, ja yrittäjyys näkyy muutoksessa vahvasti. Muutoksen myötä syntyy myös uusia tapoja työskennellä, ja kevytyrittäjyys on yksi uusista malleista. Opinnäytetyössäni tutkin, millaisia työskentelymuotoja muuttuva työelämä suosii ja miten muutos vaikuttaa työntekijöihin.

Tutkimusaineiston keräsin kahdella tavalla. Kevytyrittäjien taustoja ja mielipiteitä yrittäjyydestä ja kevytyrittäjyydestä tutkin kvantitatiivisella tutkimuksella. (LIITE 1.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa otannan tulee olla riittävä, jotta pystytään selvittämään prosenttiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Aineiston keruussa käytetään usein tutkimuslomaketta vastausvaihtoehtoineen. (Heikkilä 2008, 16.) Tutkimuksen toteutin internet-kyselyllä yhteistyössä Ukko.fi-nimisen laskutuspalveluyrityksen kanssa. He lähettivät kyselyn käyttäjilleen sähköpostitse. Lomakkeessa käytettiin pääosin suljettuja eli strukturoituja kysymyksiä. Tällaisissa kysymyksissä on valmiit vaihtoehdot, joista valittiin parhaiten itselle sopiva vaihtoehto. Osa kysymyksistä oli dikotomisia, eli niissä oli vain kaksi vastausvaihtoa, ja osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joissa vastausvaihtoehtoja oli useita. (Heikkilä 2008, 50–51.) Kyselyyn mahtui myös avoimia kysymyksiä. Koska niissä ei ole vastausvaihtoja eikä vastauksia rajoiteta mitenkään, vastaaja voi vastata spontaanisti ja perustella oman mielipiteensä. Avoimet

kysymykset toimivat tilanteissa, joissa vastausvaihtoehtoja ei voida etukäteen määritellä (Heikkilä 2008, 49). Kyselyyn vastasi yhteensä 448 laskutuspalvelun käyttäjää.

Teoriatiedon tueksi selvitin kvalitatiivisella tutkimuksella TE-keskusten suhtautumista kevytyrittäjiin starttirahaa myönnettäessä, ennusteita tulevaisuuden työelämästä sekä laskutuspalveluntarjoajan ajatuksia alan tulevaisuudesta. Kvalitatiivinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuksen kohdetta, sekä selittämään käyttäytymistä ja päätösten syitä. Tutkimus tarkastelee pientä määrää tapauksia, mutta ne pyritään tutkimaan mahdollisimman tarkasti. (Heikkilä 2008, 16.) Tutkimuksessa käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa tutkittavasta asiasta valitaan keskeiset aiheet joita on välttämätöntä käsitellä (Vilka 2015, 124). Tutkimuksen toteutin käyttämällä sähköpostihaastatteluja sekä puhelinhaastatteluja.

2 TYÖELÄMÄN TULEVAISUUS

Tällä vuosikymmenellä työelämä on muuttumassa voimakkaammin kuin pitkään aikaan. Suomessa on pitkään korostettu valinnanvapauteen perustuvaa toimintaa ja kehitystä. Valinnanvapaus alkaa näkyä entistä enemmän myös työn alueella. Työelämässä valinnanvapaus tarkoittaa työpaikkojen suurempaa vaihtuvuutta, työtehtävien vaihtamista helpoin perustein, boikotteja, työpaikkojen vertailua sekä mahdollisuuksien rajoissa työelämästä pois siirtymistä. Myös ylimääräiset lomat, koulutusvapaat, vuorotteluvapaat ja kansainväliset työjaksot ovat osa valinnanvapautta ja ne kasvattavat suosiotaan varmuudella. Nykypäivän työntekijä ei enää tyydy tilanteeseensa, vaan osallistuu joko ongelmien ratkaisemiseen tai vaihtaa työpaikkaa. (Halava & Pantzar 2013, 86–87.)

Turvallisuus työelämässä on tarkoittanut yhtä ammattia ja pitkää työsuhdetta. Nyt ja tulevaisuudessa turvallisuus tarkoittaa sitä, että on kokemusta monista eri töistä ja työpaikoista. Niiden puitteissa voi vaihtaa työtä sen mukaan missä, ja minkälaista työtä on milloinkin tarjolla. Monimuotoisuus tulee näkymään lähivuosina entistä enemmän ja lähes jokainen työelämään astuva tulee työskentelemään joko useassa eri ammatissa tai monissa töissä saman ammatin parissa. (Halava 2012.) Ennen on opetettu ja ajateltu, että koulutuksen jälkeen mennään työpaikkaan, ja siinä työpaikassa ollaan pitkään. Työputki on ollut lineaarinen, sisältäen mahdollisesti yhden ammatin vaihdon. Nyt työelämä on mennyt palasiksi ja tasaisesta ja lineaarisesta työurasta on tullut katkonainen, joka nousee ja laskee jatkuvasti uran aikana. (Rajaniemi 2015.)

Suomessa käytetty hierarkkinen ja järjestelmällinen johtamismalli on ristiriidassa sen kanssa, että työntekijät ovat entistä yksilöllisempiä. Esimerkiksi työajan seuranta ja joustamattomuus ovat asioita, jotka vievät johtoa ja työntekijöitä kauemmas toisistaan. Erityisesti kontrolli ja mittaaminen lisäävät luottamuksen puutteen tunnetta. Liian tiukat säännöt ja järjestelmäkakeskeisyys saattavat synnyttää henkisesti ulkoistettua työsuoritetta, joka tarkoittaa sitä, että työntekijät ovat henkisesti muualla vaikka ovatkin fyysisesti läsnä. 2010-luvun esimiesten on totuttava työntekijöihin, jotka ovat muuttuneet alaisista itsenäisiksi työnsuorittajiksi. (Halava & Pantzar 2013, 87–89.) Johtaminen, joka arvostaa yksilöä, luo iloa työntekoon. Muutos ryhmäajattelusta yksilöajatteluun lisää myös yksilön vastuunottamista omista asenteistaan ja tunteistaan. Nämä yhdessä johtavat työn

parempaan tuottavuuteen. (Aalto, Aaltonen, Abu-Hanna, Kokkonen, Lundmark, Pöysti, Uusivirta & Vaattovaara 2013.)

2.1 Työmäärän tietoinen säätely

Valinnanvapaus on tuonut Suomeen myös uuden ilmiön, downshiftaamisen, eli elintason vapaaehtoisen laskemisen. Koska tulevaisuudesta odotetaan kulutuksen kasvun vastaista, osa työväestön mielipidevaikuttajista tyytyy jo nyt materiaalisesti vähempään. Elintason laskun saattoi aiemmin ajatella epäonnistumisena, mutta downshiftaamisen myötä se kertoo enemmänkin suunnitelmallisuudesta ja mahdollisuudesta käyttää vapautta, sekä olla riippumaton työnantajasta. (Halava & Pantzar 2013, 88.)

Downshiftaamisen vastakohtaksi voidaan katsoa overloading, eli työmäärän tietoinen lisääminen, joka johtaa tulojen ja vaurauden kasvuun. Nämä kaksi ilmiötä näkyvät rinnakkaisina, mutta jostain syystä niitä pidetään erillisinä. Nämä ilmiöt korvaavat perinteistä mallia, jossa tulotaso on pysyvä ja tasainen. Kun näköpiirissä on esimerkiksi hankintoja, lisätään työmäärää, ja toisaalta kun kaivataan kevyempää arkea, vähennetään työtaakkaa. (Halava & Pantzar 2013, 92–93.)

Tunne siitä, että voi luoda yksilöllisen työuran ja hallita elämänsä ja työtänsä, lisää hyvinvointia. Mahdollisuus muokata työtään elämäntilanteen mukaan nostaa Suomen työllisyysastetta. (Aalto ym. 2013.) Suomalaisessa yhteiskunnassa on tapahtunut muutos, jossa työstä on tullut identiteettiasian sijaan väline. Työtä ei tehdä enää velvollisuuden tunteesta tai työntekoa pakosta, vaan työn teolla tähdätään aina johonkin. (Halava 2012.)

2.2 Kohti rytmialoutta

Psykologi Jürgen Aschoff on sanonut, että ihmisillä on aina parhaat ja huonoimmat hetkensä päivän aikana. Näitä on käsitelty aikaisemmin vain luonteenpiirteinä, mutta kun ne yhdistetään kokonaisuuteen ja työntekoon, löytyy seuraava kehitysalue työelämässä. Luontainen rytmi on jokaisella yksilöllinen. Ihmiset jakautuvat aamu- ja iltaihmiisiin ja tuotteliaimmat tunnit asettuvat tämän jaottelun mukaisesti. Työelämässä tätä jaottelua ei

kuitenkaan näy vielä lainkaan. Iltaihmisten on toimittava normaalin rytmin mukaan ja aloitettava työskentely aamulla, vaikka tuottavimmat työtunnit olisivat vasta alkuillasta. Tästä syystä suomalaisen työelämän pitäisi lähteä hakemaan tuottavuutta ja luovuutta rytmin kautta ja siirtyä rytmitalouteen. Työelämän tehokkuus kärsii huomattavasti, kun yritetään väkisin pysyä lineaarisessa mallissa. Rytmitalouteen siirtyminen tuo haasteita myös rytmitalouden johtajalle, jonka täytyy olla kiinnostunut eri rytmien yhteensovittamisesta. (Halava & Pantzar 2013, 92, 95.)

Yritysten näkökulmasta rytmi avaa uusia mahdollisuuksia liiketoiminnassa. Liiketoiminnan ytimessä tulee olemaan jatkossa rytmiin perustuva konsepti. Esimerkkeinä ovat yksityiset lääkäriasemat, jotka palvelevat myös viikonloppuisin ja arki-iltaisin, sekä Helsingin Jätkäsaaren Verkkokauppa.com, joka on avoinna vuorokauden ympäri. Konseptien laatijat ovat lähteneet mukaan muutokseen, jossa työntekijät voivat vapaasti valita työaikansa. Päivien lisäksi rytmi löytyy myös kalenterivuodesta. Toukokuun äitienpäivä ja lakkiaiset vauhdittavat kukkakauppaa, ja vastaavasti joulun tienoilla pop-up myymälät ovat osoittaneet nopeaa kasvua. (Halava & Pantzar 2013, 101.)

2.3 Yrittäjyys menestyy ja osaamisen merkitys korostuu

Työelämä tulee näyttämään vahvasti yrittäjämäiseltä riippumatta siitä onko palkkatyössä vai yrittäjänä. Palkkatyöstä tulee entistä enemmän yrittäjyyden kaltaista, sillä jokaisen työllä on maine, joka on joko positiivinen tai negatiivinen. (Halava 2012.) Koska rekrytointipäätöksissä ollaan epävarmoja, töitä on vähemmän, eikä entisen kaltaisia työmarkkinoita ole enää olemassa. Epävarmuuden lisääntyessä yrittäjyys menestyy. Töitä on, jos niitä tekee itselleen. (Rajaniemi 2015.)

Tulevaisuudessa on kyse ennen kaikkea arvon tuottamisesta työmarkkinoille. Tämä tarkoittaa sitä, näkemys omasta osaamisesta täytyy olla hyvä. Oma osaamistaan on kehitettävä jatkuvasti, jolloin työelämän epävarmuutta ei välttämättä koeta negatiivisena tekijänä. On mahdollista syventää omaa osaamistaan joko niin, että on todella hyvä josakin tietyssä asiassa, tai sitten laajentaa osaamistaan niin, että on hyvä hieman useammassa asiassa. Osaaminen merkitys kasvaa valtavasti, mutta tutkintojen merkitys julkisen viranhaun ulkopuolella tulee olemaan lähes olematon. Osaaminen tulee vaikutta-

maan työn saannissa myös työkokemusta enemmän. Kaikkea ei kuinkaan pysty opettelemaan, sillä osa osaamisesta on suoraan liitettävissä persoonaan. (Rajaniemi 2015.)

Työelämä menee kohti yrittäjyyttä jo rakenteellisestikin. Esimerkiksi suurissa yrityksissä työtä tehdään ja järjestellään niin kuin se tehtäisiin useassa pienemmässä yrityksessä. Työ on projektimaisempaa ja päättympää. Perinteisesti yritykset ovat palkanneet työntekijöitä ja työtä on tehty toiselle, mutta nyt työelämä on matkalla kohti itsensä työllistämisen ihannetta. Siinä yritykset ostavat palkkaamisen sijasta työn palveluina pienyrityksiltä, jotka tekevät työn oman yrityksensä kautta. (Halava 2014.)

Yrittäjän riskinä on pidetty sitä, että yrittäjä ei koskaan tiedä tulevasta, mutta nykypäivänä se koskee samalla tavalla myös palkansaajaa. On hyvä huomata, että jos yrittäjältä lähtee yksi asiakas pois, tilanne on haastava, mutta jäljelle kuitenkin jää vielä asiakkaita. Palkansaajalla on yksi työnantaja, jos se lähtee, sen muutos on huomattavasti suurempi. (Rajaniemi 2015.)

Globalisaatio, väestörakenteen muutos ja tekninen kehitys ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat tulevaisuuden työmarkkinoihin ja yksilöiden asemaan työmarkkinoilla. Nämä edellä mainitut muutokset muuttavat työn organisointia. Uskotaan, että esimerkiksi tuotantoa pilkotaan pienempiin osiin ja erikoistuminen lisääntyy. Työt jakautuvat useamman yrityksen kesken. Yritykset tulevat keskittymään entistä enemmän ydinosaamiseen ja ulkoistavat muun toiminnan. Työntekijän kannalta muutos tulee tarkoittamaan sitä, että työnantaja vaihtuu ulkoistamisen myötä, tai palkkatyö vaihtuu itsensä työllistämiseen. Muutosten myötä niin Suomessa kuin muissakin EU-maissa työvoiman käytön eri muodot yleistyvät. Kokoaikaiset ja pysyvät työsuhteet vähenevät, ja tilalle tulevat entistä vahvemmin itsensä työllistäminen ja osa-aikainen työ. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 64, 67.)

2.4 Työsuhteet muuttuvat

Työelämän pirstaloitumisen johdosta kokoaikaiset ja elinikäiset työsuhteet tulevat väistymään vuokratyön sekä määräaikaisten-, osa-aikaisten- ja nollatuntisopimusten tieltä. Lisäksi itsensä työllistäminen on kasvussa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita pitkäkestoisten

työsuhteiden katoamista, mutta uudet työn muodot tulevat kasvattamaan osuuttaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 68)

Vuokratyössä työnantaja vuokraa työntekijän toiselle työnantajalle. Vuokratyösuhteessa on osapuolina aina työntekijä, vuokrafirma sekä työvoimaa tarvitseva yritys. Työntekijä tekee työsopimuksen vuokrafirman kanssa, eikä hänellä ole minkäänlaista sopimussuhdetta työvoimaa vuokranneeseen yritykseen. (PAM 2015.) Nollatuntisopimus tarkoittaa sitä, että minimityöajaksi on sovittu nolla tuntia (Työvoimatutkimus 2014). Nollatuntisopimusten kieltämistä ollaan ajamassa kansalaisaloitteella, sillä kyseiset sopimukset voivat olla haitaksi esimerkiksi työttömäksi jäädessä, jos työssäoloehto ei ole täyttynyt (Yle 2015).

Työntekijän kannalta tärkeä kysymys on miettiä, miten työsuhteiden muutos vaikuttaa turvallisuudentunteeseen ja toimentulon vakauteen. Joustaville työsuhteille on kysyntää, mutta työntekijöiden kannalta epävarmuuden tunne voi olla suuri. Työolotutkimusten mukaan on kuitenkin huomattu, että toimintaympäristön muutosten vuoksi epävarmuuden tunne määräaikaisten ja pysyvien työsuhteiden työntekijöiden välillä on kaventunut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 69.)

On ennakoitu, että työsuhteista tulee entistä yksilöidympiä. Enää ei voida olettaa, että samalla työpaikalla olevat työntekijät ovat saman yrityksen palveluksessa, vaan jokaisella työntekijällä on räätälöity työsopimus, jossa määritellään ehdot kuten palkka, työaika ja muut edut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 69.)

2.5 Lainsäädännön ja sääntelyn muutos

Työelämän sirpaloituminen pakottaa muokkaamaan esimerkiksi säätelyä ja sosiaaliturvaa vastaamaan todellisuutta. Itsensä työllistäjien lisääntyessä on tarve myös miettiä heidän asemaansa ja turvaverkkojaan. Kehitys edellyttää sekä yritysten sekä yksilöiden tarpeiden huomioimisen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 71.) Nykyisiä työmarkkina- ja sosiaaliturvajärjestelmiä on uudistettava radikaalisti. Tällä hetkellä ne ovat liian jäykkiä, eivätkä kannusta työn tekemiseen. Tilalle on luotava kokonaisuus, joka kannustaa kaikenlaiseen tekemiseen ja aktiivisuuteen passiivisuuden sijaan. Työn tarjoamisesta ja vastaanottamisesta täytyy tehdä kannattavaa. (Aalto ym. 2013.)

Työlainsäädäntöä on uudistettava niin, että se huomio työn eri muodot, osaamisen kehittämisen, toimeentulon ja sosiaaliturvan kokonaisuutena. Työ- ja sosiaaliturvalainsäädännöllä voidaan luoda yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen kannustava ympäristö. Se edellyttää byrokratian vähentämistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 124.) Suomen Yrittäjien tavoiteohjelma 2015–2019 (2015) sisältää verotuksen kehittämisen yritysten kasvua tukevaksi, turhan sääntelyn lopettamisen joka antaisi tilaa yrittäjyydelle, sekä työmarkkinoiden uudistamisen hallituksen aloitteesta (Suomen Yrittäjät 2015a, 6–7).

Suomen Yrittäjien kanssa samoja tavoitteita asettaa myös Elinkeinoelämän keskusliitto. Verotus pitäisi saada yksinkertaisemmaksi, pitkäjänteisemmäksi ja erityisesti talouskasvua tukevaksi. Sääntelyn poistamisen aika on nyt, sillä se vaikeuttaa merkittävästi yritysten toimintaa Suomessa. Valtiovalta on käynnistänyt toimintaohjelman paremman sääntelyn luomiseen jo vuonna 2006, mutta selvitysten mukaan yrityksiä koskeva byrokratia on jopa lisääntynyt. Yksi esimerkki ylisääntelystä on erilaisten lupahakemusten käsittelyjonot, joiden vuoksi investointeja joudutaan odottamaan, ja sen vuoksi on jumisissa myös investoinneista syntyvät työpaikat. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2014, 4, 8.)

Byrokratian vähentämistä toivoo myös kyselytutkimukseen vastanneet kevytyrittäjät. Nykyistä lainsäädäntöä moitittiin muun muassa yrityksen perustamisen vaikeudesta, yrittäjien omilleen jättämisestä, kovasta verotuksesta, kahden työn tekemisen kalleudesta, sekä loputtomasta määrästä paperitöitä.

3 YRITTÄJYYS SUOMESSA

Suomessa uudet työpaikat syntyvät pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja se vauhdittaa talouskasvua. Yrittäjyydellä on suorat vaikutukset työllisyyteen, hyvinvointiin ja Suomen menestykseen. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2014, 12.) Kuten kappaleessa 2.3 kerrottiin, työelämästä on tulossa entistä enemmän yrittäjämäisempää. Tässä luvussa käsitellään yrittäjyyttä ja sen erilaisia muotoja Suomessa.

Suomessa on noin 267 000 yritystä pois lukien maa- ja metsätalousyritykset. Mikroyritysten eli 1-9 henkilöä työllistävien yritysten osuus on noin 93 %. Pienet ja keskisuuret yritykset töllistävät yritysten henkilöstöstä 64 %. Vuonna 2012 Suomessa oli noin 74 000 työnantajayritystä. (Suomen Yrittäjät 2014, 8.)

Suomessa yritykset ovat henkilömäärältään pieniä (Raatikainen 2011, 12). Yksinyrittäjien merkitys kansantaloudessa on kasvanut jatkuvasti. Sen lisäksi, että he työllistävät itsensä, he toimivat myös muiden yritysten yhteistyökumppaneina. Yksinyrittäjiä toimii Suomessa jo noin 170 000, eli 65 % kaikista yrittäjistä. Yksinyrittäjien määrä on lisääntynyt vuosina 2000–2013 noin 44 000:lla, kun samassa ajassa työnantajayrittäjien määrä on pysynyt lähes vuoden 2000 tasolla. (Suomen Yrittäjät 2015a, 38, 41.)

Taloudellisen kehityksen edistämiseksi sekä työpaikkojen luomiseksi Suomi tarvitsee uusia yrityksiä (Holopainen 2008, 5). Uusia työpaikkoja syntyy eniten pieniin ja innovatiivisiin yrityksiin. Työpaikkojen lisääntyminen vaikuttaa suoraan hyvinvoinnin lisääntymiseen. (Ojala & Suurla 2002, 11.) Kasvun mahdollisuudet ovat yrittäjyydessä ja globaalissa toiminnassa. Yrittäjyyttä ja investointeja rajoittavat esteet on poistettava ja tilalle on luotava kannustimia, jotka tuovat Suomeen uutta liiketoimintaa ja osaajia. (Aalto ym. 2013.)

Yritysilmapuntarin (2013) perusteella kaksi viidestä suomalaisesta ajattelee, että Suomessa on hyvä toimia yrittäjänä. Kaksi kolmasosaa kertoo, että yrittäminen ei ole kovin tai lainkaan houkuttelevaa. Kuitenkin yli 80 % suomalaisista pitää yrittäjyyttä asiana, jota tulisi edistää, ja 66 % ajattelee yrittäjyyden olevan Suomen talouskasvun moottori. (Taloustutkimus 2013.)

Työelämä muuttuu Suomessa jatkuvasti, eikä varmoja työpaikkoja enää ole. Varmin työpaikka on työllistää itsensä. (Ojala & Suurla 2002, 20.) Pitkäkestoiset työsuhteet vähenevät ja tilalle tulee erityyppisiä työsuhteita ja tapoja työskennellä (YritysHelsinki 2013). Keskustelun alla ovat olleet erityisesti epätyypillisen työn lisääntyminen sekä osa-aikaiset, määräaikaiset ja vuokratyönä tehdyt työt. Entistä enemmän kiinnostusta on lisännyt myös yrittäjyyden eri muodot. Erityisesti yksinyrittäjien tai yrittäjämäisesti työskentelevät itsensä työllistäjät ovat saaneet huomiota keskusteluissa. (Pärnänen 2014.) Pätkätyöt yleistyvät ja yksinyrittäjyys sekä pienyrittäjyys ovat kasvussa (Hyttinen 2014). Tarkemmin muuttuvia työsuhteita käsiteltiin kappaleessa 2.4.

Työmarkkinoiden muuttuessa vastakkainasettelu palkkatyön ja yrittäjyyden välillä on vanhentumassa (YritysHelsinki 2013). Korkean työttömyysasteen vuoksi moni on alkanut etsiä vaihtoehtoja työttömyydelle, ja se on tehnyt monesta yrittäjän (Raatikainen 2011, 26). Matkalla palkkatyöstä päätoimiseksi yrittäjäksi on mahdollista toimia sivutoimimisena yrittäjänä, jolloin henkilö ansaitsee päätoimeentulonsa muualta kuin omasta yrityksestään (Raatikainen 2011, 12).

Suomessa tuetaan yrittäjyyttä. Erilaisten yrittäjyyden kehittämishankkeiden kautta ylläpidetään yritystoiminnan kehitystä ja kasvua, joilla turvataan yhteiskunnan hyvinvointi. Hankkeiden avulla pyritään luomaan uusia työpaikkoja ja lisäämään yrittäjämysteistä asenneilmapiiriä helpottamaan päätöstä ryhtyä yrittäjäksi. (Raatikainen 2011, 8.) Yrittäjyyden edistäminen lähtee esteiden purkamisesta. Yrittäjyyskasvatuksessa ei myöskään ole juurikaan esillä sitä, että yrittäjyyden ei tarvitse olla yksinyrittämistä tai tiimiyrittämistä, vaan yrityksen voi perustaa vaikkapa kaksin, mikä onkin hyvä tapa saada yritykseen laajempaa näkemystä asioista. (Rajaniemi 2015.)

3.1 Yrittäjäksi ryhtyminen

Yrittäjäksi voi ryhtyä kuka tahansa, mutta tietyt ominaisuudet helpottavat päätöksen tekemistä. Näitä ovat esimerkiksi yrittäjän oma halu, rohkeus riskin ottamiseen ja päätöksentekoon, lisäksi yhteistyökyky ja ulospäin suuntautuneisuus ovat tärkeitä esimerkiksi asiakassuhteita luodessa. Yrittäjältä vaaditaan myös paineensietokykyä sekä perusosaamista taloudessa. Yrittäjämäisen asenteen lisäksi tärkeää on kuitenkin osaaminen omalta toimialaltaan. (Kallio, Ripatti & Tanni 2008, 11.) Rajaniemi (2015) kuitenkin

huomauttaa, että yrittäjyydessä pitäisi korostaa nimenomaan sitä, että ei ole olemassa vain tietynlaista yrittäjyyttä tai yrittäjää. Yrittäjät ovat tavallisia ihmisiä, jotka tekevät erilaisia asioita. Yrittäjyyden perusajatuksena on nelikenttä, jossa jokainen osuus toteutuu. On oltava osaamista, josta joku on valmis maksamaan. On oltava hyvä siinä mitä tekee, ja sen tekeminen on mielekästä. Kun lopulta tekeminen luo lisäarvoa, ja nämä kaikki neljä asiaa toteutuvat, ollaan lähellä yrittäjyyttä. (Rajaniemi 2015.)

Yrittäjähenkisyyden ja osaamisen lisäksi menestyvään yritykseen tarvitaan toimiva yritysidea. Raatikainen (2011) kertoo, että yritysideoita voi syntyä monella tavalla. Yrittäjäksi voi ruveta perheyrittäjäksi tai ostamalla esimerkiksi eläköityvän yrittäjän yritys. Yritysidean voi myös löytää harrastuksen tai kutsumuksen kautta. Suomessa franchising-yrittäjien määrä on kasvanut jatkuvasti. Franchising on valmis yritysidea, jossa yritystoiminnan osaamien on ostettavissa tai vuokrattavissa. Markkinaraon löytäminen tai uusi keksintö ovat hyviä polkuja menestyvän yrityksen perustamiseen. Yritysidean löytyminen ulkomailta on myös yleistä. Tärkeintä yritysideoita keksimisessä on seurata yhteiskunnallisia muutoksia ja tarkkailla markkinoita. (Raatikainen 2011, 23–26.) ”Yrittäjyydessä ei ole kyse ylivertaisesta liikeideasta vaan rohkeudesta toteuttaa se” (Rajaniemi 2015).

On tärkeää huomata, että yrittäjäksi voidaan ajautua kahdella tavalla. Yrittäjyystutkimuksissa on eroteltu pitkään mahdollisuusyrittäjyys ja pakkoyrittäjyys, eli vastentahtoinen yrittäjyys. Ensimmäisessä vaihtoehdossa yrittäjyyteen koetaan vetoa ja halua, ja yrittäjäksi hakeudutaan omasta tahdosta. Jälkimmäisessä yrittäjäksi päädytään pakon edessä, koska palkkatyötä ei ole tarjolla, ja yrittäjäksi tai freelanceriksi ryhtyminen saattaa olla ainoa tapa työllistyä. Yrittäjäksi ryhtymisen syyt jaotellaan työntäviin ja vetäviin tekijöihin, ja käytännössä molemmat tekijät vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymiseen. (Tilastokeskus 2014, 29–30.)

Tärkeitä yrittäjyyteen vetäviä tekijöitä ovat esimerkiksi houkutteleva liiketoimintamahdollisuus, luonteva askel uralla eteenpäin sekä tarjottu mahdollisuus ryhtyä yrittäjäksi. Työntäviä tekijöitä ovat esimerkiksi tyytymättömyys entiseen työhön, työsuhteen päättyminen, palkkatyön ja koulutuksen vastaamattomuus tai se, että yrittäjyys on ainoa mahdollisuus työllistyä omalla alalla tai asuinpaikkakunnallaan. (Heinonen ym. 2006, 43, Tilastokeskus 2014, 29.)

On myös aloja, joilla yrittäjäksi ei varsinaisesti hakeuduta eikä myöskään ajauduta pakosta. Tietyillä aloilla, joissa yrittäjänä tai yrittäjämäisesti toimiminen on totuttu tapa työllistyä, on mahdollinen yrittäjyys ollut tiedossa jo ammattia valittaessa (Tilastokeskus 2014, 41). Tutkimukseen vastanneista kevytyrittäjistä 13 % työskentelee alalla, jolla yrittäjämäisesti toimiminen on normaalia, ja vastaajat haluavat tehdä juuri sitä työtä mitä rakastavat. Vastaaajien kommentteja olivat esimerkiksi:

”Työskentelen alalla, jossa freelancer toiminta on aika hallitseva työmuoto.”

”Koska toimittajille se on melko perinteinen työmuoto.”

”Omalla alallani on pakko toimia yrittäjänä. Ja haluan tehdä juuri sitä mitä teen.”

3.1.1 Vastentahtoinen yrittäjyys

Yrittäjyys on nostettu Suomessa esille potentiaalisena uravaihtoehtona perinteisen palkkatyön rinnalle. Yrittäjyyden ja uusien yritysten lisääntymisen odotetaan parantavan Suomen taloustilannetta, ja tästä syystä yrittäjyyttä edistetäänkin erilaisilla hankkeilla. Viime aikoina on alettu puhua myös siitä, että yrittäjyys ei ole kaikkien kohdalla vapaaehtoista. Nykyään puhutaankin sekä mahdollisuuteen että vastentahtoisuuteen perustuvasta yrittäjyydestä. Mahdollisuusyrittäjä on tunnistanut liiketoimintamahdollisuuden ja päättänyt tarttua siihen. Näin hän on lähtenyt yrittäjäksi täysin omasta tahdostaan. Vastentahtoinen yrittäjä ei ole löytänyt työmarkkinoilta muuta mahdollisuutta kuin työllistää itse itsensä. Vastentahtoisia yrittäjiä on Suomessa määrittelyn laajuudesta riippuen 17–25 % kaikista yrittäjistä (Kautonen ym. 2007, 17–18, 20). Vastentahtoisesta yrittäjyydestä käytetään myös termiä pakkoyrittäjyys, mutta pakkoon viittaaminen on saanut paljon kritiikkiä (Kautonen ym. 2007, 19). Tässä opinnäytetyössä käytetään molempia termejä.

Yrittäjyys koetaan kuitenkin lopulta omaksi valinnaksi, sillä Suomessa pakkotilannetta yrittäjäksi ryhtymiseen ei sosiaaliturvan vuoksi ole (Kautonen ym. 2007, 19). Suomen Yrittäjien Jussi Järventaus (2011) on samaa mieltä siitä, että Suomessa ei ole pakkotyötä tai pakkoyrittäjyyttä. Itsensä työllistäjät ja yksinyrittäjät luovat toiminnallaan kasvua ja hyvinvointia yhteiskuntaan, joten pakkoyrittäjyydestä puhuminen luo perusteettoman varjon itsensä työllistävien ylle. Aina palkansaajalla tai yrittäjällä ei ole mahdollisuutta valita työtään, mutta esimerkiksi ulkoistamisen kautta yrittäjäksi ryhtyneelle saattaa

kuitenkin aueta aiempaa useampia mahdollisuuksia tarjota osaamistaan erilaisille asiakkaille. Keskimäärin yrittäjät ovat kuitenkin tyytyväisempiä työhönsä kuin palkansaajat. (Järventaus 2011.)

Pakkoyrittäjyys ei ole kannustava tai positiivinen termi yrittäjyyskasvatuksessa. Pakkoyrittäjyys voi tarjota myös mahdollisuuksia esimerkiksi taantumien ja laman aikana, ja tällaisissa tilanteissa esimerkiksi irtisanominen voi toimia kannustimena toteuttaa liiketoimintaa (Pakkoyrittäjyys n.d.). Rajaniemen (2015) mielestä moni yrittäjäksi ajautunut olisi mieluummin palkkatyössä ja olisi siten onnellisempi. ”Yrittäjyys on kuitenkin niinkun kaupankäyntiä siis itsensä kanssa, siis että on tällainen win some lose some tilanne, että siinä on hyvät puolensa ja huonot puolensa.” Tällä Rajaniemi viittaa siihen, että yrittäjyys ei ole välttämättä täydellistä, mutta takaisin vaihtaminenkaan ei ole vaihtoehto. (Rajaniemi 2015.) Itsensä työllistäjät 2013 –tutkimuksen mukaan 20 % itsensä työllistäjistä tekisi työtään mieluummin kuukausipalkallisena työntekijänä, mutta 74 % toimisi edelleen ennemmin yrittäjänä kuin palkansaajana (Tilastokeskus 2014, 34–35).

Vastentahtoihin yrittäjiin voidaan sisällyttää myös näennäisyrittäjät, jotka toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina, mutta tosiasiallisesti täyttävät työsuhteisen työn ominaisuudet. Näennäisyrittäjiksi kutsutaan henkilöitä, jotka työskentelevät entiselle työnantajalleen ostopalveluna. Ostava yritys määrittelee palvelun hinnan, joten yrittäjällä ei ole todellisia mahdollisuuksia kilpailla markkinoilla muiden yrittäjien tavoin. (Hytti & Heino 2011.) Näennäisyrittäjyyttä on kritisoitu siitä, että yrittäjä on riippuvainen usein yhdestä asiakkaasta ja sidottu esimerkiksi aikatauluihin ja määrättyyn työskentelytilaan. Näistä syistä näennäisyrittäjyyttä pidetään epäaitona ja keinotekoisena yrittäjyytenä. (Kautonen ym. 2007, 17–18.)

Vastentahtoaan yrittäjänä toimivat henkilöt ajattelevat, että yrittäjyyden myötä vapaa-aika katoaa, työ on stressaavaa ja että taloudellinen riski ja epävarmuus ovat vahvasti esillä. Myös taustatekijät vaikuttavat vastentahtoiseen yrittäjyyteen. Esimerkiksi naisvaltaisilla aloilla on enemmän vastentahtoisia yrittäjyyttä, sillä viime vuosina niillä on koettu paljon supistuksia. Yrittäjäperhetausta ei aina kannusta yrittäjyyteen, vaan sillä voi olla pakottava vaikutus. Henkilö voi jatkaa esimerkiksi perheyrittäjästä vastentahtoisena yrittäjänä. (Kautonen ym. 2007, 34–36.)

3.1.2 Itsensä työllistäminen

Itsensä työllistäjät -termiä käytetään kokoavana terminä yksinyrittäjille, ammatinharjoittajille, freelancereille sekä apurahansaajille. Maatalousyrittäjiä tämä termi ei koske. Suurin osa itsensä työllistäjistä on yksinyrittäjiä. (Tilastokeskus 2014, 7, 10) Eniten itsensä työllistäjiä toimii rakennusalalla, palvelutyöntekijöinä, lainopillisen, sosiaalihuollon ja kulttuurin erityisasiantuntijoina, kuljetusalalla sekä liike-elämän asiantuntijoina. (Pärnänen 2014). Yksinyrittäjistä valtaosa on miehiä, mutta freelancereiden ja ammatinharjoittajien keskuudessa miehiä ja naisia on yhtä paljon. Ikärakenne itsensä työllistäjillä on vanhempi verrattuna palkansaajiin. Tämä johtuu siitä, että yrittäjät jatkavat työelämässä palkansaajia kauemmin. (Tilastokeskus 2014, 10–11.)

Itsensä työllistäjien määrän on ennakoitu yleistyvän huomattavasti, ja se muuttaa työmarkkinoita jopa enemmän kuin määräaikaisten työsuhteen lisääntyminen 1990-luvulla. Vaikka uskotaan, että itsensä työllistäjien määrä tulee kasvamaan merkittävästi, ei sitä ole työmarkkinatilastojen mukaan vielä nähtävissä. Itsensä työllistäjien osuus kaikista työllisistä on noin 6 % (2013), mikä on vain prosenttiyksikön verran enemmän kuin vuonna 2000. Työmarkkinoiden tilanne on siis pysynyt hyvin samankaltaisena, eikä tutkimukset tue työmarkkinoiden suurta muutosta. (Pärnänen 2014.) Itsensä työllistäjistä ja yrittäjistä on kuitenkin suhteellisen vähän tietoa verrattuna palkansaajien työoloihin (Tilastokeskus 2014, 3).

Itsensä työllistäjien määrän kasvussa on nähty hyviä ja huonoja puolia. Positiivisena asiana on huomattu suomalaisten yrittäjämyönteisempi asenne ja yrittäjärisikin kantamisen halukkuus. Kasvussa nähdään myös mahdollisuus työllisyystilanteen parantumiseen, sillä itsensä työllistäjistä odotetaan työnantajayrittäjiä. Ongelmallisena siinä nähdään kuitenkin alhainen tulotaso, heikko sosiaaliturva ja riippuvuus työntilaaajasta. Keskustelua on herättänyt myös ryhmän vastentahtoisuus työllistää itsensä. Arvio on, että moni itsensä työllistäjä toimii yrittäjänä koska palkkatyötä ei ole tarjolla, ja ilmiö olisi tästä syystä kasvussa. (Tilastokeskus 2014, 3.)

Vuonna 2013 itsensä työllistäjien keskuudessa alityöllisyys on yleisempää (8 %) kuin palkansaajilla (5 %). Alityöllisyys tarkoittaa sitä, että henkilö tekee osa-aikatyötä koko-aikatyön puitteissa, tai henkilöä, joka on työskennellyt normaalia vähemmän lomautuksen tai töiden vähyden vuoksi. Itsensä työllistäjistä 19 % työskenteli osa-aikaisesti ja

suurin yksittäinen ryhmä on freelancerit, joista osa-aikaisesti työllistyi 43 %. (Pärnänen 2014).

3.2 Yrittäjyys ja opiskelu

Suomen Yrittäjien Opiskelijasta Yrittäjäksi -tutkimuksesta (2015) käy ilmi, että 2 % kaikista opiskelijoista on viimeisimmässä opiskeluajan työsuhteessaan toiminut omassa yrityksessä tai kevytyrittäjänä laskutuspalvelun kautta. Määrällisesti luku vastaa noin 7000 yrittäjänä toimivaa opiskelijaa. Yrittäjänä toimiminen opiskelujen aikana on nousussa, sillä 3 % opiskelijoista arvioi, että tulee saamaan vuoden 2015 aikana tuloja yrittäjänä toimimisesta. Yrittämisestä näyttää olevan hyötyä myös opinnoissa, sillä 74 % yrittäjänä toimivista opiskelijoista kokee pystyvänsä soveltamaan opintojaan töissä tai toisinpäin, kun muiden opiskelijoiden kohdalla luku on 62 %. Vuonna 2014–2015 korkeakoulussa opiskelleista 21 % pitää joko todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä, että ryhtyy jossain vaiheessa yrittäjäksi. (Suomen Yrittäjät 2015b, 14, 16, 42, 80.)

Aikomukset ryhtyä yrittäjäksi vaihtelevat korkeakouluittain ja myös koulutusaloittain. Yksi suuri syy eroihin näyttäisi olevan yrittäjätverkostot, jotka toimivat korkeakouluissa. Erityisesti teknillisten ja kauppatieteellisten alojen opiskelijat ovat kiinnostuneempia yrittäjätverkostoista. Kun kysytään aikeista ryhtyä yrittäjäksi valmistumisen jälkeen, ovat alakohtaiset erot suuria. Kulttuurialalla 42 % vastanneista pitää yrittäjyyttä todennäköisenä vaihtoehtona, kun taas esimerkiksi matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla vastaava luku on 13 %. Yrittäminen on ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa yleisempää ja suosittumpaa kuin yliopisto-opiskelijoiden. (Suomen Yrittäjät 2015b, 18, 43, 78.)

Korkeakouluopiskelijoihin verrattuna ammattikoululaiset eivät ole yhtä yrittäjyysmyönteisiä. Kun korkeakouluopiskelijoista 21 % pitää todennäköisenä tai hyvin todennäköisenä, että ryhtyy tulevaisuudessa yrittäjäksi, ammattikoululaisilla vastaava luku on 19 %. Hyvin epätodennäköisenä yrittäjyyttä pitää 27 % ammattikoululaisista. Vaihtelevuus aloittain näkyy myös ammattikoululaisten keskuudessa. Yrittäjyysmyönteisin ala on luonnonvara- ja ympäristöala, jonka opiskelijoista 24 % ajattelee toimivansa yrittäjänä valmistumisen jälkeen. Kulttuurialalla, joka oli korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa

kärkisijalla, vastaava luku on 17 %. Humanistisen ja kasvatustieteiden opiskelijoista vain 3 % ajattelee ryhtyvänsä yrittäjäksi. (Amisbarometri 2015.)

Moni menestyvän yrityksen perustaja on ryhtynyt yrittäjäksi heti valmistuttuaan tai opintojen ollessa vielä kesken. Se, että ei ole kokemusta isoissa firmoissa työskentelystä, voi olla hyödyksi omassa yrityksessä, kun ei ole ennakkoaikatuksia siitä, miten pitäisi toimia. Koulussa ei kuitenkaan opeteta käytännössä esimerkiksi rekrytointia, rahoitusta tai tuotekehitystä, ja epäonnistumisia tulee jatkuvasti. Yksi tärkeimmistä asioista on kerätä ympärilleen oikeita ihmisiä, mutta miettiä kuitenkin, missä tilanteissa kannattaa kuunnella muiden neuvoja, ja koska kannattaa edetä oman mielen mukaan. (Pietarila 2015.)

4 KEVYTYRITTÄJYYS – TYÖELÄMÄN UUSI SUUNTA

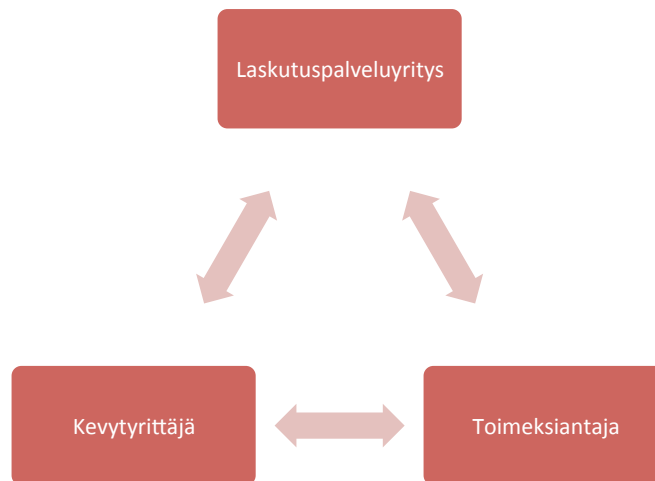
Työelämän muutos luo uusia tapoja työskennellä. Siinä missä yrittäjyys lisääntyy ja sen suosio kasvaa, myös yrittäjyyden toteuttamiseen syntyy uusia mahdollisuuksia. Yksi nousussa oleva muoto on kevytyrittäjyys.

Kevytyrittäjyys on perinteistä yrittäjyyttä helpompi vaihtoehto toimia yrittäjämäisesti. Kevytyrittäjät eivät ole välttämättä täysipäiväisiä yrittäjiä, mutta ainakin osa palkasta tulee oman osaamisen myymisestä asiakkaille. Työstä laskutetaan laskutuspalvelun kautta. (Kopakkala 2014a.) Laskutuspalvelun käyttö on nopein ja helpoin tapa saada liiketoiminta käyntiin (Rajaniemi 2015).

“Olemme alkaneet käyttää kevytyrittäjä-termiä käyttäjistämme, sillä he poikkeavat sekä perinteisistä työntekijöistä että yrittäjistä. Kevytyrittäjyys on yrittäjyyttä helpompaa ja perinteistä palkkatyötä vapaampaa”, kertoo Olli Kopakkala. (Kopakkala n.d.)

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työntekijä työskentelee osittain yrittäjämäisesti. Tehtävät työt hankitaan ja hinnoitellaan itse. Kevytyrittäjä välttyy paperityöltä ja byrokratialta, sillä laskutuspalvelu hoitaa ne ja lisäksi tilittää työntekijän palkan verokortilla. Kevytyrittäjä ei siis lopulta toimi kovin erilailla kuin esimerkiksi provisiopalkattu myyjä. Kevytyrittäjyys mahdollistaa vapaamman työnteon, ja samalla kevytyrittäjä voi keskittyä ydinosaamiseensa ja työhön josta nauttii. (Kopakkala 2015a.)

Kuviossa 1 olen havainnollistanut osapuolten välisiä suhteita kevytyrittäjyydessä. Kevytyrittäjä markkinoi, hankkii asiakkaansa ja hinnoittelee työnsä itse. Hän sopii toimeksiantajan kanssa työstä ja suorittaa sen sovituin ehdoin. Laskutus, työnantajamaksut, verot ja vakuutukset hoituvat laskutuspalveluyrityksen kautta. Kevytyrittäjä nostaa palkan tehdystä työstä laskutuspalveluyritykseltä.

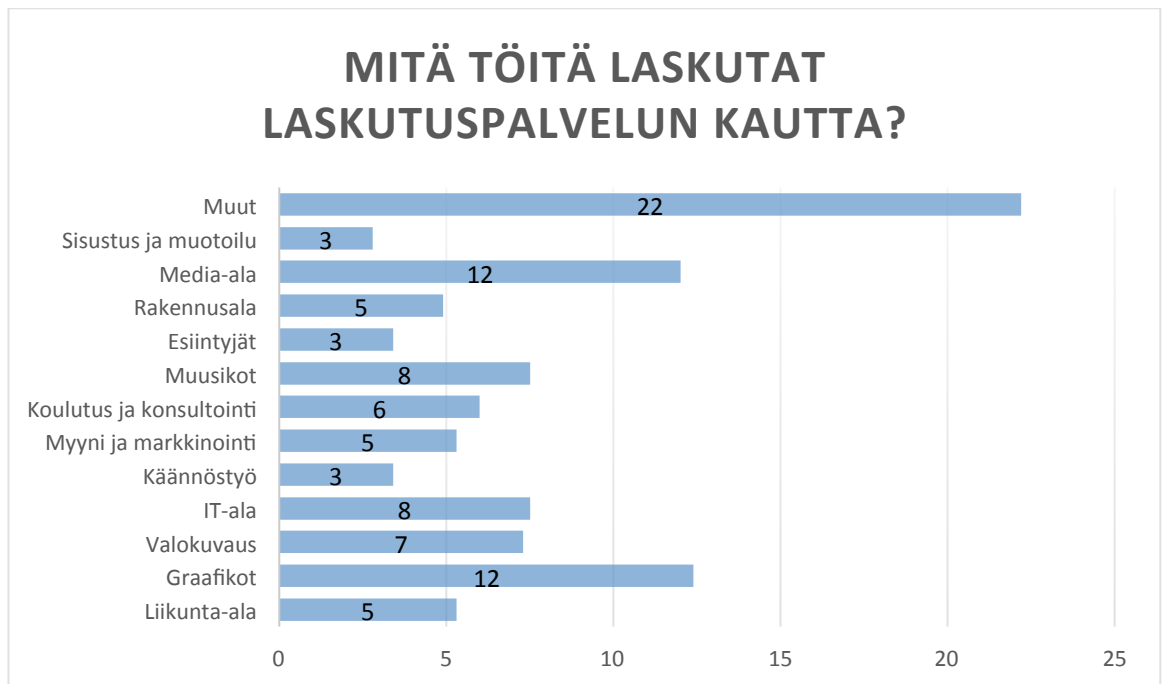

KUVIO 1. Miten laskutuspalvelu toimii

Kevytyrittäjällä on juridisesti työsuhde laskutuspalveluyritykseen. Siksi heidän ei tarvitse huolehtia itse esimerkiksi kirjanpidosta tai veroilmoituksesta. Kevytyrittäjältä palvelun tilannut henkilö tai yritys ei joudu tekemään palkanlaskentaa tai muita työnantajan velvoitteita, riittää kun maksaa laskun. (Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä 2013.)

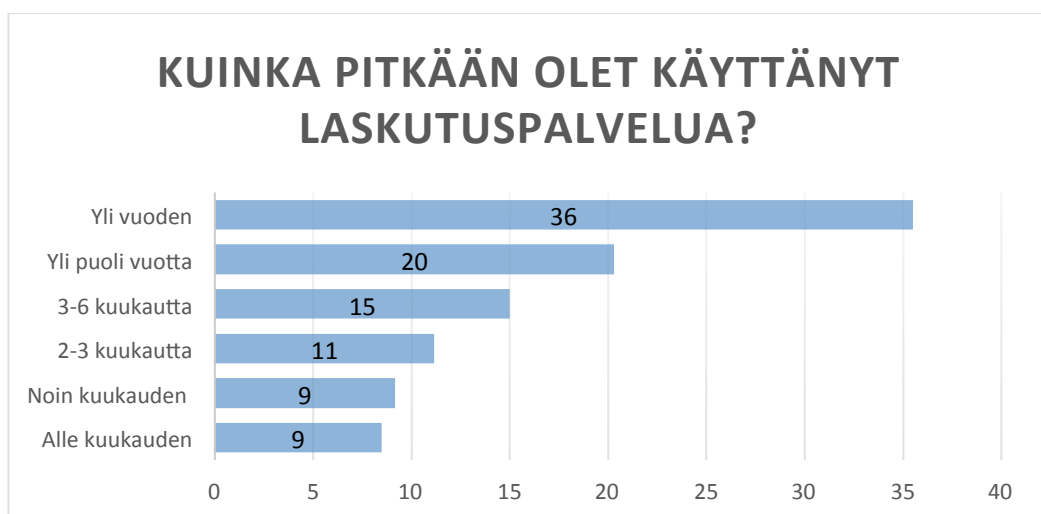
Työsopimuslakia katsottaessa laskutuspalveluyrityksen ja kevytyrittäjän välinen työsuhde ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen. Työsopimuslakia sovelletaan vain silloin kun työntekijä tekee töitä työnantajalleen valvonnan alaisena. Kevytyrittäjän työsuhdetta laskutuspalveluun voidaan kyseenalaistaa juuri siksi, että kevytyrittäjä toimii itsenäisesti sopien itse omat toimeksiantonsa ja suorittaa ne ilman valvontaa. Työoikeuden näkökulmasta kevytyrittäjän ja laskutuspalvelun suhde ei siis ole työsuhde, koska työsuhteen ehdot eivät täyty. (Mikkilä 2015.)

Koska työsuhdetta ei kevytyrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen välille synny, siitä seuraa kysymyksiä, kuten kuka vastaa mahdollisista tapaturmista ja vahingoista. Työsuhhteessa vastuu työsopimuslain ja vahingonkorvauslain mukaisesti on työnantajalla. (Makkula 2015.) Laskutuspalveluyritykset ovat vakuuttaneet kevytyrittäjät vastuuvakuutuksella, sekä työnantajan lakisääteisillä vakuutuksilla, kuten tapaturmavakuutuksella. Vastuuvakuutus korvaa mahdolliset vahingot miljoonaan euroon asti vakuutusehtojen mukaisesti. Vastuuvakuutus ei kata konsultointi- ja suunnittelutyötä. (Ukko.fi 2015, Eezy.fi 2015.)

KUVIO 2. Mitä töitä laskutat laskutuspalvelun kautta

Laskutuspalvelua käytetään monilla aloilla, ja lähes kaikkien alojen ammattilaiset verkko kauppaa lukuun ottamatta voivat toimia kevytyrittäjinä (Kopakkala 2015b). Kyselyn perusteella (kuvio 2) suurimpia ammattiryhmiä ovat graafikot (12 %) sekä media-alan työntekijät (12%). Muita merkittäviä ammatteja ovat muusikot, valokuvaajat, it-alan työntekijät, kouluttajat ja konsultit, rakennusalan työntekijät, esiintyjät, kääntäjät, liikunta-alalla työskentelevät, sisustajat ja muotoilijat sekä myynnin ja markkinoinnin parissa työskentelevät.

KUVIO 3. Kuinka pitkään Ukko.fi laskutuspalvelu on ollut käytössä

Kuviosta 3 on nähtävissä, että kyselyyn vastanneista kevytyrittäjistä Ukko.fi-palvelua yli vuoden käyttäneitä on 36 % ja alle puoli vuotta käyttäneitä 44%. Tämä kertoo siitä, että palvelun käyttö on yleistymässä ja uusia käyttäjiä kirjautuu palveluun entistä enemmän.

Yrittäjyydestä haaveilevat ihmiset eivät välttämättä halua heti perustaa omaa yritystä, vaan haluavat kokeilla yrittäjyyttä ensin turvallisessa ympäristössä. Yrityksen perustaminen Suomessa ei ole kovin hankalaa, mutta ylläpito vaatii esimerkiksi taloushallinnon osaamista. Satunnaisiin toimeksiantoihin ja keikkatöihin nähden oman yrityksen pyörittäminen saattaa viedä oikealta työltä liikaa resursseja. (Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä 2013.) Moni kevytyrittäjä on huomannut laskutuspalvelua käytettyään, että liikeidea on kannattava ja yritys kannattaa perustaa (Pasanen 2014).

Laskutuspalvelu on luotu tarpeeseen, sillä Suomen lainsäädännön mukaan vain yritys voi laskuttaa toista yritystä tai yksityistä henkilöä. Yksityishenkilö voi saada tuloina vain palkkaa tai siihen verrattavaa työkorvausta. Palkanmaksajalta edellytetään lisäksi esimerkiksi eläkemaksun, sosiaaliturvamaksun ja tapaturmavakuutusten hoitamista. Tämä vaikuttaa siihen, että yksittäisen työsuorituksen tilaaja ei ole usein halukas maksamaan palkkaa, sillä palkanmaksu on niin byrokraattista. Työn tilaaja valitseekin mieluiten henkilön, joka voi laskuttaa oman yrityksensä kautta. Tässä tapauksessa ammattilaiset, joilla ei ole tätä mahdollisuutta, jäävät helposti ilman työtä. (Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä 2013.)

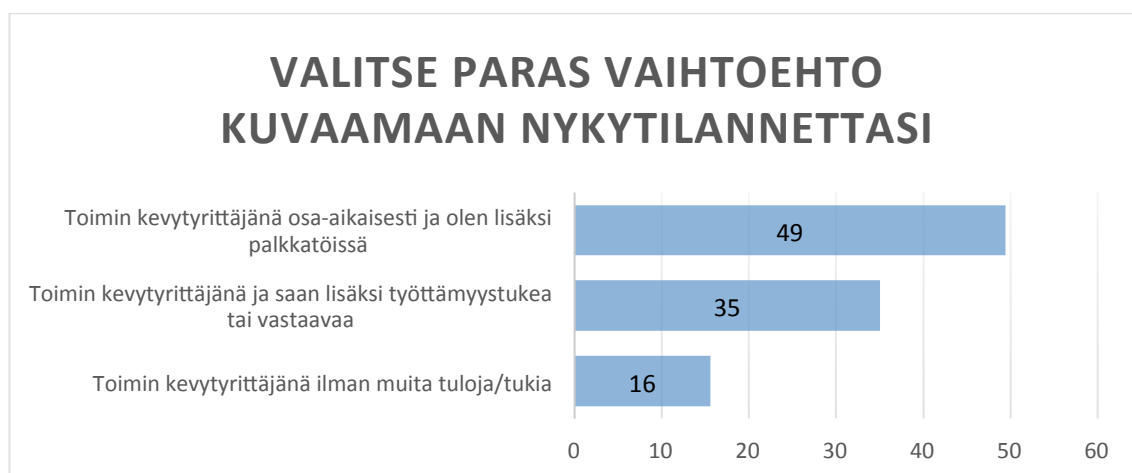
Suomessa laskutuspalveluala on vasta alkuvaiheessa. Maan ensimmäinen laskutuspalveluyritys Eezy Osk perustettiin vuonna 2009. Nyt alalla on vastaavia yrityksiä jo noin 20. Alan suurimpia yrityksiä ovat Ukko.fi ja Eezy. Ukko.fi sekä Eezy ilmoittavat käyttäjämääräkseen yli 17 000. (Ukko.fi 2015, Eezy.fi 2015, Singh 2015.) Laskutuspalvelun käyttö on yleistymässä, sillä kevytyrittäjien määrä on kaksinkertaistunut vuosittain (Kopakkala 2015a).

Laskutuspalvelut ottavat itselleen komissiota laskutettavasta summasta. Komissiot vaihtelevat yrityksestä riippuen. Esimerkiksi Ukko.fi ottaa 5 %:n komission ja minimiveloitus on 15€ (Ukko.fi 2015). Sen sijaan Eezy käyttää komissiossaan portaikkoa, jossa komissioprosentti pienenee laskutettavan summan noustessa. Minimiveloitus Eezyllä on 20€. (Eezy.fi 2015.) Komissiot eivät poikkea merkittävästi toisistaan vertaillen lasku-

tuspalveluyrityksiä Suomessa. Komissioprosentit ovat 3–7 % ja minimiveloitukset ovat 15–35€. Jotkut yrityksistä käyttävät maksimiveloitusta, esimerkiksi Apujoukoilla se on 250€. (Ukko.fi 2015, Eezy Osk 2015, Apujoukot.fi 2015.)

4.1 Kevytyrittäjien taustaa

Kevytyrittäjät ovat varsin monipuolinen joukko itsensä työllistäjiä. Kyselytutkimukseen vastanneista Ukko.fi-laskutuspalvelun käyttäjistä 57 % on miehiä ja 43 % naisia. Kevytyrittäjänä toimiminen on selvästi yleisintä 20–40 -vuotiaiden keskuudessa (66 %). Viimeisimmältä koulutukseltaan kevytyrittäjät ovat keskimäärin korkeasti koulutettuja, yliopiston tai ammattikorkeakoulun käyneitä on yhteensä 62 %. Toiseen asteen koulutuksen suorittaneita vastaajista on 33 %, heistä ammattikoulun käyneitä on enemmän. Ylivoimaisesti eniten vastaajista asuu Uudellamaalla (47 %). Seuraavaksi eniten käyttäjiä löytyy Pirkanmaalta (13 %), Varsinais-Suomesta (9 %) sekä Pohjois-Pohjanmaalta (7%). Asukaslukuihin suhteutettuna Uudellamaalla on kevytyrittäjiä paljon. Muuten määrät jakautuvat suhteellisen tasaisesti maakuntien asukaslukuihin verrattuna.

KUVIO 4. Kevytyrittäjien nykytilanne

Tutkimuksessa kartoitettiin kevytyrittäjinä toimivien henkilöiden työtilannetta (kuvio 4). Lähes puolet (49%) vastaajista toimii lisäksi palkkatyössä, ja laskuttaa sivutoitään laskutuspalvelun kautta. 35% toimii kevytyrittäjänä, ja saa lisäksi työttömyystukea tai vastaavaa, ja 16% vastaajista saa tulonsa pelkästään laskutuspalvelun kautta. Tulokset

vahvistavat ajatusta siitä, että kevytyrittäjyys on hyvä muoto nimenomaan lisätulojen hankkimiseen. Laskutuspalvelun käyttö päätoimeentulon ansaitsemiseen on kuitenkin suhteellisen kallista verrattuna yrityksen perustamiseen, joten on järkevää, että ilman muita tuloja työskentelevien kevytyrittäjien osuus jää pieneksi.

Vastaukset paljastivat, että kevytyrittäjäksi päädytään monien syiden tai tarpeiden kautta. Vastauksista voi todeta saman kuin Itsensätyöllistäjät 2013 -tutkimuksesta, kevytyrittäjistä on löydettävissä kolme ryhmää. Ensimmäinen ryhmä on yrittäjähakuiset ihmiset, eli he, jotka ovat halunneet ja tietoisesti valinneet tai valitsemassa yrittäjyyden. Toinen ryhmä on yrittäjyyteen ajautuneet ja tilaisuuteen tarttuneet henkilöt. He ovat ikään kuin vahingossa suunnanneet yrittäjiksi. Viimeisenä ryhmänä on olosuhteiden pakosta yrittäjänä toimivat. (Tilastokeskus 2014, 124.)

Yrittäjäksi hakeutuneet ihmiset kommentoivat vastauksissaan syitä laskutuspalvelun käytölle muun muassa näin:

”Ensimmäinen askel kohti yrittäjyyttä.”

”Mahdollisuus luoda itse oma uransa.”

Toisesta ryhmästä paljastui yrittäjyyteen tavalla tai toisella ajautuneita kevytyrittäjiä. Myös näennäisyrittäjyys mainittiin kommentteissa.

”Tarjottu työ mahdollisti sen.”

”Firman haluttomuus palkata kolme vuotta heillä laskutuksen kautta työskennellyttä työntekijää.”

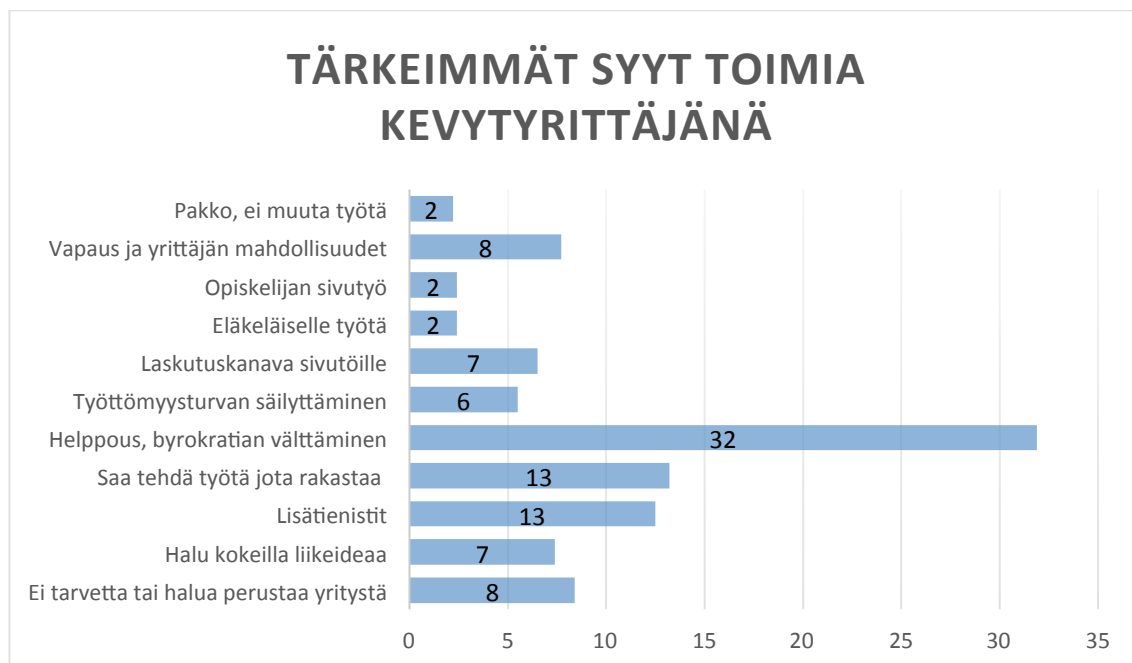
Kolmanteen ryhmään kuuluvat niin sanotut pakkoyrittäjät, ja heidän kommenttejaan olivat esimerkiksi:

”Käytännön pakon sanelemaa, jos voisin valita, olisin pelkästään palkkatöissä.”

”Ei ole muuta.”

Kyselyssä selvitettiin myös syitä laskutuspalvelun käyttöön. Kysymys oli avokysymys, ja vastauksista oli löydettävissä tiettyjä polkuja. Vastaukset oli luokiteltavissa yhteentoista kokonaisuuteen, jotka ovat näkyvillä kuviossa 5. 32 % vastaajista mainitsi help-

pouden ja byrokratian välttämisen syyksi ryhtyä kevytyrittäjäksi. Tämä oli selvästi yleisin syy vastauksissa. Monet mainitsivat epäsäännöllisten töiden helpon ja vaivattoman laskutuksen, paperitöiden vähyyden oman yrityksen pyörittämiseen verrattaessa, edullisuuden ja sen, että voi keskittyä juuri siihen mitä osaa parhaiten tehdä.

KUVIO 5. Tärkeimmät syyt toimia kevytyrittäjänä

Raha motivoi 13 %:a vastaajista, 8 % motivoitui yrittäjän vapaudesta ja mahdollisuuksista. Kevytyrittäjyys on hyvä vaihtoehto kokeilla omaa liikeideaa turvallisesti ja hankkia asiakaskuntaa, ja 7 % vastaajista ilmoittaakin halunsa kokeilla yrittäjyyttä ilman riskiä, ja katsoa mahdollisuutta ja kannattavuutta yrityksen perustamiseen. Kyselyyn vastanneista 8% pitää toimintaansa niin pienenä, että ei ole tarvetta omalle yritykselle tai yrityksen perustamiselle ei ole halua. Opiskelijat toimivat sivutoimisesti kevytyrittäjinä (2 %) ja eläkeläiset haluavat eläkepäivilleen tekemistä (2 %). Pakon edessä itsensä työllistää laskutuspalvelun kautta 2 % vastaajista.

Vastauksista kävi ilmi, että harrastus on myös yksi yleinen syy laskuttaa laskutuspalvelun kautta. Esimerkiksi muusikot ja bändit, jotka tekevät keikkoja harvakseltaan, eivät koe tarpeelliseksi perustaa omaa yritystä. Laskutuspalvelun käyttö mahdollistaa pienten projektien vastaanottamisen ilman oman yrityksen vaatimaa työtä.

4.2 Kevytyrittäjästä yrittäjäksi

Kuviosta 6 selviää, että kyselyyn vastanneista 31 % on toiminut aikaisemmin yrittäjänä ja 69 % ei ole. Suurin osa vastaajista (70 %) on kuitenkin suunnitellut oman yrityksen tai toiminimen perustamista (kuvio 7). Kuten luvussa 4 mainittiin, kevytyrittäjäyys on hyvä vaihtoehto liikeidean testaamiseen ja asiakkaiden hankkimiseen. Onnistumiset myynissä ja toimeksiannoissa rohkaisevat yrittäjäksi ryhtymistä. Vapaus tehdä halua- maansa työtä ja hinnoitella oma aikansa kannustaa täyspäiväiseen yrittäjyyteen.

KUVIO 6. Yrittäjätausta

KUVIO 7. Tulevaisuus yrittäjänä

KUVIO 8. Siirtyminen yrittäjäksi

KUVIO 9. Uskallus yrittäjyyteen

84 % vastaajista kokee, että toimiminen kevytyrittäjänä helpottaa siirtymistä yrittäjäksi (kuvio 8). Kevytyrittäjäyystausta ei kuitenkaan ole välttämättä ratkaiseva tekijä, mutta koska 56 % vastaajista sanoo, että ei olisi uskaltanut ryhtyä toimimaan yrittäjämäisesti ilman kevytyrittäjäyttä (kuvio 9), sen voidaan ajatella helpottavan ensimmäisen askeleen ottamista kohti itsensä työllistämistä.

4.3 Kevytyrittäjän erot freelanceriin ja yksityiseen elinkeinoharjoittajaan

Freelancereiksi kutsutaan erilaisia pätkätöitä tekeviä työsuorittajia. Heillä voi olla yksi tai useampi työntarjoaja samanaikaisesti. Freelancer voi olla yrittäjä tai työntekijä, hän voi saada myös työkorvausta olematta kumpikaan näistä. Freelancerin työtehtävät ovat tilapäisiä, ja he voivat tehdä vapaasti töitä eri toimeksiantajille. Toimeksiantoa sovittaessa täytyy tunnistaa, suoritetaanko toimeksianto työsuhteessa vai ei. Jos työsuhteen ehdot eivät täyty, freelancer toimii yrittäjänä tai nostaa työkorvausta. (Freelance-työ 2015.)

Työsuhteessa toimiva freelancer toimittaa verotoimistosta saatavan freelancer-verokortin kaikille palkkionmaksajilleen ja palkkiot maksetaan verokortin mukaisesti. Freelance-yrittäjä puolestaan toimii itsenäisenä elinkeinoharjoittajana tai esimerkiksi osakeyhtiössä. Yrittäjä huolehtii itse kaikista toiminnastaan aiheutuvista kuluista ja yritystoiminnan velvollisuuksista. Työkorvausta saava freelancer ei ole yrittäjä eikä myöskään työsuhteessa toimeksiantajaan. Freelancer voi tässä tapauksessa nostaa palkkionsa työkorvauksena. Toimeksiantaja tekee työkorvauksesta ennakonpidätyksen, mutta velvollisuus maksaa sotu- ja TyEL-maksut puuttuu. Työkorvauksia saavan täytyy hankkia itselleen YEL-vakuutus, jos korvaukset ylittävät 7502,14 euroa vuodessa, sekä ilmoittaa itsensä arvonlisäverovelvolliseksi jos sen edellytykset täyttyvät. Työkorvauksen saaja on oikeudelliselta asemaltaan saman tyylinen kuin yrittäjä. (Freelance-työ 2015.)

Työsuhteessa toimivan freelancerin ja kevytyrittäjän suurin ero on se, että freelancerille toimeksiannon antaneen yrityksen täytyy maksaa palkka tai työkorvaus, kun kevytyrittäjän toimeksiantajan tehtäväksi jää maksaa vain lasku. Freelance-yrittäjän toiminta sen sijaan on yrittäjämäisempää, sillä hänen täytyy hoitaa itse kaikki paperityöt, kun kevytyrittäjän puolesta ne hoitaa laskutuspalveluyritys.

Yksityinen elinkeinoharjoittaja, eli toiminimi, on yritysmuoto, jossa yrittäjä sijoittaa yritykseensä oman osaamisensa. Perustamisesta on hyvä tehdä ilmoitus kaupparekisteriin. Yksityinen elinkeinoharjoittaja päättää itse kaikista yritystä koskevista päätöksistä, ja kantaa myös yritystoiminnan riskit. Yksityisen elinkeinoharjoittajan on huolehdittava kirjanpidosta, jossa myös erotellaan toiminimen rahat yksityistalouden varoista. Yksityinen elinkeinoharjoittaja ei nosta palkkaa, vaan yrityksen tulot, joita ei käytetä yrityksen pyörittämiseen, lasketaan verotuksellisesti yrittäjän palkaksi. Varojen siirtäminen henkilökohtaiseen talouteen tapahtuu yksityisnostoina. Yksityinen elinkeinoharjoittaja voi myös palkata ulkopuolista työvoimaa. (Kallio ym. 2008. 46–47.)

Toisin kuin kevytyrittäjä, yksityinen elinkeinoharjoittaja on yrittäjä, jonka täytyy huolehtia kaikesta itse. Yksityiseksi elinkeinoharjoittajaksi ryhtyminen on usein ensimmäinen askel kohti varsinaista yrittäjyyttä. Siinä vaiheessa kun kevytyrittäjällä alkaa olla paljon toimeksiantoja ja palkkaa alkaa tulla enemmän, kevytyrittäjän kannattaa perustaa toiminimi. Byrokratiaa on toiminimen perustamisessa enemmän kuin kevytyrittäjänä toimimisessa, mutta pidemmän päälle on se kannattavampaa, ja antaa työn tarjoajasta myös ammattimaisemman kuvan.

4.4 Laskutusosuuskunnan ja työosuuskunnan erot

Pitää huomioida, että työosuuskunta ja laskutusosuuskunta eivät ole täysin sama asia. Laskutusosuuskunnan kautta laskuttaessa ei liitytä osuuskunnan jäseneksi, mutta työosuuskunnan kautta työllistyvät ovat samalla osuuskunnan jäseniä. Jos työosuuskunnassa on jäseniä seitsemän tai enemmän, ja heillä on näyttöä työsuhteesta, heidät lasketaan palkansaajiksi, ja ovat siten oikeutettuja työttömyysturvaan. Työosuuskunnalla tarkoitetaan yrittämisen muotoa, jossa työllistytään omaehtoisesti. Työosuuskunnassa toteutetaan sen jäsenten yhteisiä taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuurisia tavoitteita. (Soininen 2014.)

Jäsenet maksavat osuuskuntaan liittyessään osuusmaksun. Jäsenet omistavat yrityksestä saman osuuden ja vastaavat liiketoiminnasta syntyvistä velvoitteista sijoittamansa summan verran. (Soininen 2014.) Työosuuskunta ei pyri taloudelliseen voittoon, vaan jokaisen työntekijänsä elintason säilyttämiseen. Työosuuskuntia syntyy esimerkiksi erilaisten muutosten kautta. Esimerkiksi taloudelliset kriisit ja työttömyyden kasvu kan-

nustavat työosuuskuntien perustamiseen. Joskus työosuuskunta saattaa syntyä esimerkiksi tilanteessa, jossa yrittäjä haluaa lopettaa yritystoimintansa, mutta työntekijät eivät halua näin käyvän, joten he ostavat yritystoiminnan ja jatkavat sitä työosuuskuntana. Tällöin kaikki työntekijät ovat myös omistajia. (Työosuuskunta vai laskutusosuuskunta 2012.)

Sen lisäksi, että työosuuskunta ja laskutusosuuskunta eroavat toisistaan, myös laskutusosuuskunnissa on eroja. Kaikki laskutuspalveluyritykset eivät tarjoa laskutettavan summan nostamista palkkana tai huolehdi lakisääteisistä työnantajan velvollisuuksista. Yritys saattaa vain lähettää laskun, mutta edellyttää, että maksun saajalla on oma yritys. On tärkeää huomata erot valitessaan sopivaa laskutuspalveluyritystä. (Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä 2013.) Laskutuspalvelun tarjoajat voivat olla lisäksi joko osuuskuntia tai osakeyhtiöitä, mutta toimintamalli on silti lähes sama (Ukko.fi 2015, Eezy.fi 2015, Odeal.fi 2015).

4.5 Onko kevytyrittäjä palkansaaja vai yrittäjä?

Se, ajatellaanko kevytyrittäjää palkansaajana vai yrittäjänä, vaihtelee asiayhteydestä riippuen. Esimerkiksi starttirahan saamiseen ja työttömyysturvaan vaikuttaa se, miten hakija määritellään. Koska Suomen laki ei tunne kevytyrittäjyyttä, suoraa vastausta ei ole, vaan eri virastot ja laitokset suhtautuvat asiaan eri tavoin. Laskutuspalveluiden käyttö lisääntyy vuosittain, joten olisi hyvä huomioida ryhmä myös esimerkiksi lainsäädännössä. Opinnäytetyössä selvitin, miten eri virastot ja laitokset suhtautuvat kevytyrittäjiin.

Verottajan näkökulmasta on kyse palkansaajasta ja palkkatyöstä. Laskutuspalvelu ja kevytyrittäjä voivat olla työsuhteessa ja palkka maksetaan verokortilla. Verottaja katsoo tulot palkaksi palkkion sijaan. Kela sen sijaan katsoo että kyseessä ei ole työsuhde, joka kerryttäisi esimerkiksi työssäoloa. (Uusivirta 2015.)

Kevytyrittäjänä toimivalle kertyy normaalisti työntekijän Tyel-eläke laskutettavan palkan perusteella, eli tämän mukaan henkilö on palkansaaja. (Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä 2013.) Kappaleissa 4.5.1 ja 4.5.2 tarkastellaan, miten yrittäjän tai palkansaajan status vaikuttaa starttirahan tai työttömyyskorvauksen saamiseen.

4.5.1 Kevytyrittäjän mahdollisuus starttirahaan

Starttiraha on uudelle yrittäjälle valtion myöntämää harkinnanvaraista toimeentulotukea. Starttirahaa voi saada, kun yritystoiminnan lisäksi ei ole muita tulonlähteitä tai tukia. Starttirahan myöntämisellä pyritään edistämään uusien yritysten syntyä. Starttirahaa myönnetään yrittäjän toimentulon turvaamiseksi enintään 18 kuukauden ajan. Työ- ja elinkeinotoimisto päättää starttirahan myöntämisestä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015, 79.)

Tuen myöntämiselle on kuitenkin edellytyksensä. Tarkastelun alla ovat mm. yrittäjäkokeemus tai -koulutus, liiketoiminnan kannattavuuden mahdollisuus, tarpeellisuus yrittäjän toimeentulon kannalta, sekä se, että kaupallista yritystoimintaa ei ole aloitettu ennen tuen myöntämistä. Starttirahaa voi saada vain päätoiminen yrittäjä. Sivutoiminen yrittäjä voi saada starttirahaa, jos toiminta on erittäin pienimuotoista, ”harrastemaista toimintaa”, josta saatavat tulot eivät ylitä yrittäjäeläkelain mukaista vuositulorajaa. Päätös tehdään kuitenkin aina kokonaisharkinnan, ei euromäärän mukaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015, 79–80.)

Yritystoiminnan täytyy olla hakijalle uutta, jotta starttiraha voidaan myöntää. Sukupolven- tai omistajanvaihdoksessa starttirahaa saatetaan myöntää aiemmin aloitettuun yritystoimintaan, jos yritystoimintaa kehitetään vaihdon yhteydessä, tai yritykseen palkataan uusia työntekijöitä. Yritystoiminta katsotaan aloitetuksi, jos yritys on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin tai verohallinnon työnantajarekisteriin. Starttirahaa ei myönnetä tilanteessa, jossa tukea hakeva henkilö siirtyy palkkatyöstään tekemään samaa työtä samalle työnantajalle yrittäjänä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015, 81–82.)

Kopakkala (2014a) sanoo, että kevytyrittäjyyden tuoma murros ei ole tavoittanut vielä täysin valtion tukirakenteita. Kevytyrittäjiin suhtaudutaan esimerkiksi TE-toimistoissa välillä virheellisesti yrittäjinä, osuuskunnan jäsenenä tai itsensä työllistäjinä. Suhtautuminen vaihtelee paikkakunnittain ja välillä jopa henkilökohtaisesti ihmisten välillä. (Kopakkala 2014a.)

Selvitin TE-toimistojen suhtautumista henkilöön, joka hakee starttirahaa, ja on toiminut kevytyrittäjänä laskutuspalvelun kautta. Suhtautuminen oli varsin positiivista, eikä laskutuspalvelun käyttö estä starttirahan myöntämistä, jos muut edellytykset täyttyvät.

Gylden (2015) kertoo, että mikäli ihminen tekee laskutuspalvelun kautta töitä, eikä ole samanaikaisesti työttömänä työhakijana, ja aikoo hakea starttirahaa uuteen yritykseensä, starttirahan myöntäminen on mahdollista. Starttirahan myöntämispäätöksessä katsotaan kuitenkin aina taloudellista tarvetta. Starttirahan saamiseen voi vaikuttaa se, jos laskutuspalvelun käytön aikana asiakkaita on jo kertynyt niin paljon, että ne työllistävät henkilön lähes kokonaan. Silloin tarvetta taloudelliselle tuelle ei välttämättä ole. (Gylden 2015.)

Jos henkilö on työttömänä työnhakijana TE-toimistossa, silloin asia menee työttömyysturvayksikön kautta, eli hänelle tehdään selvityspyyntö siitä, kuinka paljon oma työ työllistää. Selvityspyynnön perusteella työttömyysturvayksikkö määrittelee onko hakija jo yrittäjä. Starttirahaa ei voida myöntää, jos hakija tulkitaan yrittäjäksi. (Lepistö 2015.)

Laskutuspalvelun käyttö ei ole estänyt starttirahan myöntämistä (Gylden 2015, Ristilä 2015). Ristilä (2015) kertoo, että laskutuspalvelun käyttöä on jopa suositeltu yritysideoita testaamiseksi ennen varsinaisen yrityksen perustamista. Jos henkilö päätyy yrittäjäksi ja jos muutoin starttirahan edellytykset toteutuu, niin starttiraha voidaan myöntää. Näin tiedetään että edellytykset yrittäjätoimintaan ovat olemassa, ja se on yksi starttirahan myöntämisen peruste. (Ristilä 2015.)

Haastatteluiden perusteella sanoisin, että kevytyrittäjiä kohdellaan starttirahan saamisessa samoin kuin ketä tahansa muuta hakijaa. Koska starttirahan myöntäminen perustuu harkinnanvaraisuuteen, kevytyrittäjyydestä ja hyvällä liiketoimintasuunnitelmalla voi näyttää yrittäjätoiminnan edellytykset ja motivaation. Koska starttirahan saaminen ei ole yksiselitteistä, starttirahan evääminen on hyvin voinut johtua muista syistä kuin kevytyrittäjyydestä. Paikkakunnallisia eroja ei haastatteluiden perusteella ole.

4.5.2 Kevytyrittäjän työttömyysturva

Työskentely palkkatyön ja yrittäjyyden välillä on yleistynyt. Välimaastossa työskentelejä kutsutaan omaksi työksi, mutta sitä ei ole tarkemmin määritelty lainsäädännössä. Omaa työtä voi olla ammatinharjoittaminen, jota ei tehdä työsuhteessa, mutta ei toisaalta yrittäjäasemassakaan. Työttömyysturvan kannalta on iso merkitys työskenteleekö henkilö omassa työssä, yrittäjänä vai palkansaajana työsuhteessa. Asema määrittää sen, onko henkilöllä mahdollisuus liittyä työttömyyskassan jäseneksi, ja kerryttääkö kyseinen työ työssäoloehto. Oma työtä tekevä ei voi liittyä palkansaajakassan eikä yrittäjäkassan jäseneksi. Oma työ ei myöskään kerrytä työssäoloehto. Sovellettua päivärahaa oman työn tekijä voi kuitenkin saada, jos työ katsotaan sivutoimiseksi. Arvioinnin sivutoimisesta työstä tekee työ- ja elinkeinotoimisto. (Mäkelä n.d.)

Lainsäädäntö työttömyysturvan osalta on hankala kevytyrittäjien kannalta, sillä he ovat helposti väliinputoajia. Laskutuspalvelun kautta töitä tehdessään he maksavat kaikki työttömyysvakuutusmaksut, mutta eivät silti voi kuulua mihinkään työttömyyskassaan. Jo olemassa olevaa työttömyysturvaa ei pääasiassa menetä kevytyrittäjyydellä, mutta jos aiempaa työttömyyskassakokemusta ei ole, ei jäseneksi myöskään pääse liittymään pelkästään laskutuspalvelun kautta omaa työtä tekemällä. Työssäoloehto kertyy vain palkkatyötä tekemällä, ja yrittäjäkassan aikaa kerryttää vain yrittäjyystoiminta. Oma työ ei sovi kumpaankaan, eikä siten kerrytä työssäoloehto kummassakaan kassassa. (Simola 2015.)

Laskutusosuuskuntien mainonnan mukaan palvelun käyttäjät olisivat laskutussopimuksen ajan verrattavissa palkansaajan työsuhteeseen. Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erkosta sanotaan, että heidän kantansa asiaan on selvä, eikä laskutusosuuskuntien kautta laskutettu työ kerrytä työssäoloehto. (Uljas 2014.) Myös YTK (2013) on tehnyt linjauksen, että osuuskuntien kautta työskentelevä työllistyy omassa työssään, eikä työ näin ollen kerrytä palkansaajan työssäoloehto. Soviteltua päivärahaa on mahdollista saada, jos henkilö on jo aikaisemmin täyttänyt työssäoloehdon muun työn perusteella. (Vain työsuhteessa tehty työ... 2013.)

Palkansaajien keskusjärjestö SAK on neuvonut työttömyyskassoja hylkäämään laskutuspalveluita käyttävien päivärahat. Perusteluna on se, että laskutuspalvelu ei voi vahtia laskuttajan työaikoja, mikä vaaditaan päivärahan laskemisessa. Päätös herättää ihmetys-

tä, sillä laskutuspalveluosuuskuntiin suhtauduttiin aikaisemmin neutraalisti. SAK:n ekonomisti Kaukoranta lähetti kesäkuussa 2012 työttömyyskassojen johtajille sähköpostiviestin, jossa kehoitettiin suhtautumaan laskutuspalvelu yrityksiin suurella varauksella. Tämä viesti aiheutti sen, että työttömyyskassat alkoivat vuorotellen hylätä päivärahahakemuksia. (Juutilainen 2012.)

Työministeriö on tehnyt vuoden 2013 alussa linjauksen, että laskutusosuuskuntien kautta työskentelevän on mahdollista saada sovitettua työttömyyspäivärahaa, mutta tehty työ ei kerrytä työssäoloahtoa (Juutilainen 2012 ja Niiranen 2013). Ansiopäivärahaan vaadittavaa työssäoloahtoa kerryttääkseen työttömyyskassan jäsenen on työskenneltävä työtai virkasuhteessa vähintään 18 tuntia kalenteriviikossa. Työssäoloahtoon vaaditaan tämän lisäksi, että palkkatyössä on täytynyt lisäksi olla 26 viikkoa 28 kuukauden aikana, jotka edeltävät työttömyyttä, ja palkan on lisäksi täytynyt olla työehtosopimuksen mukainen. (Kela 2015a.) Jos työnhakija esittää esimerkiksi laskutusosuuskunnan kanssa tehdyn työsopimuksen, työtä voidaan arvioida työttömyysturvalain työsuhteessa tehtyä työtä koskevien säännösten perusteella. Osuuskuntaa täytyy pystyä pitämään työnantajan asemansa, eli osuuskunnan tulisi itse harjoittaa liiketoimintaa, jonka tekemiseksi työnhakija on työllistynyt. (Osuuskunnat ja työttömyyspäiväraha 2015.) Osuuskuntaa tai muuta yhteisöä ei voida pitää työnantajana, jos se vain välittää tietoa työtilaisuuksista tai huolehtii jäsentensä laskutuksesta ja kirjanpidosta. Työsuhde voi syntyä vain yhteisön ja laskutuksesta tai kirjanpidosta huolehtivalle henkilölle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014)

Soviteltua päivärahaa voidaan maksaa, jos henkilö tekee kokoaikatyötä enintään kaksi viikkoa tai osa-aikatyön työaika sovittelujakson aikana on enintään 80 % alalla sovellettavasta kokotyön ajasta. Vaihtoehtoisesti henkilö voi myös jatkaa työssä, jossa työaika on lyhennetty lomautuksen takia, tai tulot tulevat sivutoimisesta yritystoiminnasta. Sovitellun työttömyysetuuden suojaosa on 300 euroa, Se tarkoittaa sitä, että summan voi tienata bruttotuloina kuukaudessa, ansioiden vaikuttamatta työttömyysturvan määrään. (Kela 2015b) Sovitellun työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että työsuhteessa tehdyssä työssä työnantaja seuraa työaika. Jos oikeutta työttömyysetuuteen arvioidaan yrittäjiä tai omassa työssään työllistyvien säädösten mukaan, työajan seuranta ei edellytetä. (Osuuskunnat ja työttömyyspäiväraha 2015.)

Kyselytutkimuksestani tuli selvästi ilmi, että kevytyrittäjyys on turvallinen vaihtoehto, jos asiakkaita on vähän ja tulot ovat epävarmat tai epäsäännölliset. Pelko siitä, että jää kokonaan työttömyysturvan ulkopuolelle, estää ryhtymistä yrittäjäksi. Työttömyysetuuteen ei ole oikeutettu, jos toimii päätoimisena yrittäjänä tai omassa työssä. Päätoimiseksi katsotaan silloin, jos yritystoiminta tai oman työn työmäärä on niin suuri, että kokoai-katyön vastaanottaminen ei ole mahdollista. (Yrittäjä ja työttömyysturva 2015.) Yrittäjällä on tietyn ehdoin oikeus ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan, mutta alhaisten työtulojen vuoksi päivärahat jäävät helposti saamatta (Yel ja yrittäjän sosiaaliturva 2015). Kyselyn kommentteista näkee selvästi, että tieto päivärahojen menetyksestä suurentaa kynnystä perustaa oma yritys.

*”Mahdollisuus tehdä pieniä lyhyitä työjaksoja menettämättä kokonaan työttömyystu-
kea.”*

*”Yrittäjänä ollessa hiljaisten kuukausien aikana ei ole mahdollista saada työttömyystu-
kea.”*

*”Haluan katsoa saanko toiminnan kannattamaan ennen kuin perustan yrityksen. Olen
ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä.”*

Edellä mainituista vastauksista voi huomata myös epäkohdan, joka Suomessa on vallin-
nut lyhyiden työjaksojen vastaanottamisen kanssa. Hallitusohjelman perusteella Suo-
men hallitus uudistaa sosiaali- ja työttömyysturvaa tavalla, joka kannustaa ja helpottaa
työn vastaanottamista. Uuden sosiaaliturvamallin tavoitteena on yhdistää entistä pa-
remmin palkka ja sosiaaliturva. (Ratkaisujen Suomi 2015, 15.)

4.6 Kevytyrittäjyyden tulevaisuus

Kopakkala (2014a) uskoo, että kevytyrittäjyys tulee olemaan tulevaisuudessa suosittu
vaihtoehto itsensä elättämiseen. Suomi tarvitsee isoja kansainvälistyviä yrityksiä, mutta
talouden ja työllistymisen ongelmien poistamiseksi tarvitaan myös pieniä ja keskisuuria
yrityksiä. Kevytyrittäjä työllistää itsensä ja mahdollisesti yhden tai kaksi muuta henki-
löö, ja tarjoaa siten ratkaisua työttömyyteen. (Kopakkala 2014a.)

Laskutuspalvelun käyttäjämäärät tulevat varmasti kasvamaan lähitulevaisuudessa. Se
johtaa siihen, että alalla pyörivä raha kasvaa, eli markkinataloudessa tulee enemmän

kilpailua. Tämä johtaa hintojen alentumiseen ja teknologian on kehittymiseen, joten laatu tulee nousemaan. (Rajaniemi 2015.)

Työmarkkinoiden muuttuessa laskutuspalveluiden tarve tulee kasvamaan entisestään. Laskutuspalvelu voidaan nähdä välineenä monessa eri tilanteessa. Palvelun käyttäjinä on esimerkiksi aloittavia yrittäjiä, entisiä yrittäjiä, maahanmuuttajia, opiskelijoita ja juuri valmistuneita, eläkeläisiä ja työttömiä. Singh (2015) kertoo että Eezyn järjestelmä on niin automatisoitu, että suurien massojen palveleminen onnistuu. (Singh 2015.)

Singh (2015) toivoo, että työttömyysturvan kannalta lakia saataisiin muutettua. Tällä hetkellä omassa työssä työllistyvä henkilö ei kerrytä itselleen työssäoloahtoa, ja TE-toimisto arvioi työttömyyskorvauksen tarpeen tapauskohtaisesti. Tavoitteena olisi, että itsensä työllistäjän työtä arvostettaisiin samalla tavalla kuin muuta palkkatyötä. (Singh 2015.)

Makkulan (2015) mielestä kevytyrittäjyyttä koskevia asioita pitäisi selkeyttää. Selkeytyksen pitäisi kuitenkin tapahtua niin, että kevytyrittäjyydestä ei tulisi liian vaikea tapa toimia, eikä ilmiötä säädeltäisi hengiltä. Se, että laaja ilmiö putoaa juridisten rakennelmien väliin, eivätkä osapuolet välttämättä tiedä sopimusta tehdessään mihin sitoutuvat, ei ole hyvä asia. Siinä vaiheessa kun ongelmia tulee, olisi hyvä, että yhteiset pelisäännöt asioiden hoitamiseen olisi olemassa. (Makkula 2015.)

4.7 Kevytyrittäjyys maailmalla

Laskutuspalveluita käytetään maailmanlaajuisesti. Konseptit eroavat toisistaan eri maissa. Laskutuspalveluyrityksiä on 49 maassa, joista 24 on Euroopan maita. Iso-Britanniassa laskutuspalveluyrityksiä on noin 150, Ranskassa noin 125 ja Ruotsissa 45. Yhdysvalloissa laskutuspalveluita tarjoaa jopa 700 yritystä. (Ödahl 2014, 37.) Seuraavaksi esitellään näiden maiden palveluita hieman tarkemmin.

Yhdysvalloissa palvelu on ollut käytössä jo 30 vuotta, ja sitä kutsutaan PEO:ksi (Professional Employer Organizations). Konsepti ei ole täysin sama kuin Euroopassa toimivilla laskutuspalveluyrityksillä erilaisen lainsäädännön vuoksi, mutta niitä pidetään vastineina toisilleen. Merkittävin ero on se, että PEO:n käyttäjä on työnantaja. Pienet ja kes-

kisuuret yritykset ulkoistavat lähes kaiken mahdollisen näihin yrityksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi palkanmaksu, palkkaukseen liittyvät verot, rekrytointi, vakuutukset, terveydenhuoltopalvelut ja riskienhallinta. (Ödahl 2014, 37.)

Ruotsissa laskutuspalveluyrityksiä kutsutaan nimellä ”egenanställningsföretag”. Ruotsalaiset laskutuspalvelut eivät eroa kovin paljoa Suomen vastaavista. Ruotsissa palvelu on saanut suurempaa huomiota ja käyttäjiä on enemmän. Ruotsissa laskutuspalvelujen käyttäjät ovat kokeneet samanlaisia haasteita esimerkiksi työttömyysturvan kanssa kuin Suomessa. Ruotsissa saattaa jäädä kokonaan ilman työttömyyskorvausta, vaikka joku toinen samasta työstä korvausta saisikin. (Ödahl 2014, 38.)

Ruotsissa lainsäädännön muuttaminen on kuitenkin jo pidemmällä, ja esimerkiksi verotuksen kanssa ollaan saatu linjaukset valmiiksi (Ödahl 2014, 38–39). Ruotsissa muutama laskutuspalveluyritys on kasvanut voimakkaasti 2010-luvulla. Tämä on johtanut siihen, että yrityksissä on päätetty ottaa täysi työnantajavastuu käyttäjistä. Se tarkoittaa sitä, että laskutuspalvelun käyttäjiin sovelletaan kunkin alan työehtosopimuksia. Ruotsissa laskutuspalvelu nähdään keinona työllistymisen vauhdittamisessa esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, kielitaidottomien maahanmuuttajien ja konkurssiin joutuneiden keskuudessa. Syksyllä 2012 Ruotsiin perustettiin laskutuspalvelualan keskusjärjestö, jonka tavoitteena on saada laskutuspalveluista yleisesti hyväksytty työsuhdemuoto. (Anttila 2013.)

Eniten laskutuspalveluyrityksiä Euroopassa on Iso-Britanniassa. Ensimmäisen laskutuspalvelua tarjoavan yrityksen ajatellaan syntyneen vuonna 1999. (Ödahl 2014, 40.) Iso-Britanniassa yrityksiä kutsutaan termillä Umbrella Companies. Nämä yritykset ovat organisaatioita, jotka toimivat työnantajana esimerkiksi itsensä työllistäjille. Yrityksiä hyödyntävät erityisesti lyhyitä projekteja tekevät henkilöt, jotka eivät halua lisää työtaakkaa perustamalla osakeyhtiötä. Yritykset hoitavat esimerkiksi tuntilaskelmat ja kulut, laskun lähettämisen työn tilaajalle, sekä lopuksi maksavat tienatun palkan työntekijälle. (McDonald 2013.)

Laskutuspalveluita tarjoavia yrityksiä kutsutaan Ranskassa ”le portages salarial”. Laskutuspalvelut ovat olleet käytössä vuodesta 1988. Ranskassa laskutuspalvelua käytetään pitkälti samanlaisissa tilanteissa kun Suomessakin. Käyttäjiä ovat esimerkiksi tulevaisuuden yrittäjät, jotka testaavat liikeideaansa, asiantuntijat jotka haluavat kehittää am-

mattitaitoaan ilman yritystä, sekä henkilöt joiden mielestä laskutuspalvelun käyttö helpottaa työpaikan saamista. Ranskassa on tarkoin määritelty työttömyyskorvauksen saamiseen vaaditut rajoitteet, joten työttömyyskorvauksiin liittyviä sekaannuksia on vähemmän kuin Suomessa. (Öhdal 2014, 42 – 44.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyössäni tavoitteena oli ensisijaisesti selvittää keitä kevytyrittäjät ovat ja miten heihin suhtaudutaan. Ensimmäinen haaste tutkimuksessa oli se, että kevytyrittäjä ei ole terminä vakiintunut ja sen käyttö on siksi haastavaa. Termiä käyttävät lähinnä Ukko.fi ja Suomen Yrittäjät. Kaikki kyselyyni vastanneetkaan eivät tienneet termiä, vaikka he ovat Ukko.fi-palvelun käyttäjiä. Haastattellessani asiantuntijoita, puhuimme laskutuspalveluyritysten käyttäjistä epäselvyyksien välttämiseksi.

Haasteena opinnäytetyötäni tehtäessä oli myös se, että aihetta on Suomessa tutkittu niukasti, ja suuri osa artikkeleista on samojen henkilöiden kirjoittamia tai kommentoimia. Tiedon hankinta varsinkin aluksi oli erittäin haasteellista, koska kevytyrittäjyydelle ei ole yleisesti tunnettua termiä Suomessa, ja englanniksi se voi olla joko Umbrella Company tai Professional Employer Organization, riippuen puhutaanko Iso-Britanniasta vai Yhdysvalloista.

Tutkimukseen saimme 448 vastausta. Kevytyrittäjiä on Suomessa kymmeniä tuhansia, mutta vastaukset antoivat hyvän kuvan siitä, kuinka laaja joukko kevytyrittäjät on. On luonnollista, että kevytyrittäjistä löytyy kaikenlaisia ihmisiä, sillä se sopii niin monenlaisiin elämäntilanteisiin ja tarkoituksiin. Palvelu on luotu tarpeeseen, sillä se helpottaa ja mahdollistaa pienten projektien ja työkeikkojen vastaanottamista ja palkan nostamista virallisin keinoin. Laskutuspalvelun yleistyminen voi juuri tästä syystä myös vähentää pimeänä maksamista ja harmaata taloutta.

Kevytyrittäjyyden suosio kasvaa vuosittain ja haasteena on nähty se, että omassa työssä työllistyville ei ole selkeitä toimintatapoja ja lakeja. Selvittäessäni eri työ- ja elinkeinotoimistojen kantoja ja käytäntöjä huomasin kuitenkin, että paikallisia eroja ei ole vaikka se oli oletuksena. Kaikki haastatteleman asiantuntijat mainitsivat myös sen, että laskutuspalvelun kautta toimimisella ennen oman yrityksen perustamista on jopa myönteinen vaikutus starttirahaa haettaessa. Se tuo esille motivaatiota sekä mahdollisuutta onnistua yrittäjänä. Työ- ja elinkeinotoimistot noudattavat työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksia starttirahan myöntämisestä, joten jokaisessa kaupungissa on lähtökohtaisesti samat säännöt. Työttömyyskorvauksen suhteen olisi kuitenkin aiheellista tehdä tarkastelua,

sillä oma työ ei tällä hetkellä kerrytä työssäoloehto. Oma työ on yhtä arvokasta kuin palkkatyön tekeminen, joten tässä suhteessa olisi kehittämisen paikka.

Yksi suurimmista huomioista kyselytutkimuksen vastauksista oli se, kuinka moni on jättänyt oman yrityksen perustamisen siihen liittyvän byrokratian vuoksi. Suomessa yrityksen perustamisen ei itsessään pitäisi olla kovin vaikeaa. Yritys rekisteröidään Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterissä ja samalla lomakkeella voi ilmoittautua kaupparekisteriin arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin (Holopainen 2008, 217). Totuus voi olla kuitenkin täysin toinen kuten lehdistä on saatettu lukea. Yrityksen perustaminen vaatiikin kuuden viikon paperityöt ja usean eri viraston kanssa asioimisen (Oksanen 2015). Byrokratian ja sääntelyn vähentäminen ovatkin Sipilän hallitusohjelmassa, sillä ne ovat Suomen ehdoton heikkous. Tavoitteena on uudistaa rakenteita ja purkaa normeja joiden avulla yritysten toiminta helpottuu. Myös veropolitiikalla on tarkoitus vahvistaa yrittäjyyttä ja työllistämistä. (Ratkaisujen Suomi 2015, 9–11.) Tulevaisuuden työelämässä yrittäjyyden merkitys korostuu, joten jos hallitus tekee muutoksia yrittäjyyteen ja yrittämiseen vaikuttavaan byrokraatiin, suunta on ehdottomasti oikea.

LÄHTEET

KIRJALLISUUS

Heikkilä, T. 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Holopainen, T. 2008. Yrityksen perustajan opas: silta yrittäjyyteen. Helsinki: Edita.

Kallio, J., Ripatti, E. & Tanni, K. 2008. Oma yritykseni. Helsinki: TAT-Palvelu.

Kautonen, T (toim.) ym. 2007. Vastentahtoinen yrittäjyys. Helsinki: Työministeriö.

Otala, L & Suurla, R. 2002. Omassa työssä. Helsinki: WSOY

Raatikainen, L. 2011. Liikeideasta liikkeelle. Helsinki: Edita.

Suomen Yrittäjät. 2014. Työmarkkinat toimiviksi, työnteko kannattavaksi, työllistämisen helpoksi.

Suomen Yrittäjät. 2015a. Tavoiteohjelma 2015-2019.

Vilka, H. 2015. Tutki ja Kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

ARTIKKELIT JA MUUT NETTILÄHTEET

Aalto, T., Aaltonen, M., Abu-Hanna, U., Kokkonen, V., Lundmark, P., Pöysti, K., Uusivirta, O & Vaattovaara, M. 2013. Tulevaisuus 2030. Luettu 3.9.2015
<http://tulevaisuus.2030.fi/millaista-suomea-tavoittelemme/tulevaisuuden-tyoeelaema/>

Amisbarometri. 2015. <http://www.amisbarometri.fi/>

Anttila, U. 2013. Laskutuspalvelusta uusi työsuhdemuoto Suomeenkin?. Mynewsdesk. Julkaistu 17.4.2015. Luettu 22.9.2015.
<http://www.mynewsdesk.com/fi/news/laskutuspalvelusta-uusi-tyoesuhdemuoto-suomeenkin-59555>

Apujoukot.fi nettisivut. <http://apujoukot.fi>

Eezy Osk nettisivut. <http://www.eezy.fi>

Elinkeinoelämänkeskusliitto. 2014. Mahdollisuuksien Suomi. Luettu 12.10.2015.
http://ek.fi/wp-content/uploads/Mahdollisuuksien_Suomi_Yrittajyylinjaukset_2015_2019.pdf

Freelance-työ. Akavan erityisalat. Luettu 1.10.2015.
http://www.akavanerityisalat.fi/edunvalvonta/ammatinharjoittaja_yrittaja/freelance-tyo

Halava Ilkka - Tulevaisuuden yrittäjyys. 2012. Youtube. Katsottu 15.9.2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=LISkji6mqbs>

Halava Ilkka – Ja työn tekemisen uudet mallit. 2014. Youtube. Katsottu 15.9.2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=1ZbaeuNiQkQ>

Halava, I. & Pantzar, M. 2013. Rytmitalous. Luettu 13.8.2015
<https://seure.fi/Global/Images/Keikkanetti/PDF/Rytmitalous-kirja.pdf>

Heinonen, J., Kovalainen, A., Paasio, K., Pukkinen, T. & Österberg, J. 2006. Palkkatyöstä yrittäjäksi. Luettu 15.9.2015.
http://retro.tek.fi/ci/pdf/julkaisut/palkkatyosta_yrittajaksi2006.pdf

Hytti, U & Heinonen J. 2011. Pakkoyrittäjyys ei aina ole edes yrittäjyyttä. Julkaistu 29.12.2011. Helsingin Sanomat. Luettu 15.9.2015.
<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1305552283974>

Hyttinen, I. 2014. Tie yrittäjyyteen on tasoitettava. Uusi Suomi. Julkaistu 24.8.2014. Luettu 19.9.2015.
<http://ilkkahyttinen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/174392-tie-yrittajyyteen-on-tasoitettava>

Juutilainen, J. 2012. Joustava työllistäjä joutui SAK:n hampaisiin. Savon Sanomat. Julkaistu 19.11.2012. Luettu 13.7.2015.
<http://www.savonsanomat.fi/uutiset/talous/joustava-tyollistaja-joutui-sakn-hampaisiin/1270873>

Järventaus, J. 2011. Suomessa ei ole pakkoyrittäjyyttä. Julkaistu 28.11.2011. Luettu 7.9.2015.
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/a/tiedotteet/suomen-yrittajien-jarventaus-suomessa-ei-ole-pakkoyrittajyytta>

Kela. 2015a. Työssäoloehto. Luettu 1.8.2015. http://www.kela.fi/kenelle_tyossaoloehto

Kela. 2015b. Omat tulot vaikuttava peruspäivärahaan. Luettu 1.8.2015
http://www.kela.fi/maara_peruspaivaraha-omat-tulot-vaikuttavat

Kopakkala, O. n.d. Kevytyrittäjyys – vaihtoehto perinteiselle yrittämiselle. Työpaikat Oikotie. Luettu 13.5.2015
<https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle/artikkelit/kevytyrittajyyys-vaihtoehto-perinteiselle-yrittamiselle>

Kopakkala, O. 2014a. Kevytyrittäjyys – Työelämän uusi suunta. Julkaistu 19.04.2014. Luettu 13.05.2015 <http://www.ukko.fi/kevytyrittajyyys-tyoelaman-uusi-suunta/>

Kopakkala, O. 2014b. Kevytyrittäjä on yhteiskunnan musta joutsen. Uusi Suomi. 21.8.2014.

<http://ollikopakkala.puheenvuoro.uusisuomi.fi/174257-kevytyrittaja-on-yhteiskunnan-musta-joutsen>

Kopakkala, O. 2015a. Kevytyrittäjä – Mitä se oikein on?. Julkaistu 21.03.2015. Luettu 13.05.2015. <http://www.mamary.fi/mika-mama/blogi/kevytyrittajyys-mita-se-oikein>

Kopakkala, O. 2015b. Työtä kohti: kevytyrittäjyyden suosio kasvaa. Tampereforum. 28.1.2015.

<http://www.tampereforum.fi/2015/01/28/tyota-kohti-kevytyrittajyyden-suosio-kasvaa/>

Laskutuspalvelu – Laskutus ilman omaa yritystä. 2013. TalousSuomi. Julkaistu: 23.06.2013. Luettu 13.05.2015. <http://www.taloussuomi.fi/tulot-ja-menot/laskutuspalvelu-lasku-ilman-yritysta>

McDonald, P. What exactly is an umbrella company. Bdaily Business News. Julkaistu 30.4.2013. Luettu 16.6.2015.

<https://bdaily.co.uk/opinion/30-04-2013/what-exactly-is-an-umbrella-company/>

Mäkelä, P. n.d. Työsuhde, yrittäjyys vai oma työ? Myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset. Luettu 20.5.2015.

<http://www.mmakassa.fi/yrittajyys/tyosuhde-yrittajyys-vai-oma-tyo>

Niiranen, P. 2013. Yrittäjämäistä työntekoa ilman yritystä. Yle. Julkaistu 3.4.2013. Luettu 13.7.2015.

http://yle.fi/uutiset/yrittajamaista_tyontekoa_ilman_yritysta/6562943

Odeal Oy nettisivut. <http://odeal.fi/>

Oksanen, J. 2015. Tämä on Suomi: Janne halusi perustaa firman – kuusi viikkoa paperitöitä. Julkaistu 5.6.2015. Luettu 27.9.2015.

<http://www.iltasanomat.fi/tyoelama/art-1433445433016.html>

Osuuskunnat ja työttömyyspäiväraha. Erto. Julkaistu 1.6.2015. Luettu 13.7.2015

<https://www.erto.fi/tietoa-ertosta/tiedotteet/tyottomyyskassan-tiedotteet>

Pakkoyrittäjyys. n.d. YVI. Luettu 16.9.2015.

<http://www.yvi.fi/sanakirja/271-pakkoyrittajyys-necessity-entrepreneurship>

PAM. 2015. Vuokratyö. Julkaistu 13.2.2015. Luettu 22.9.2015.

<https://www.pam.fi/wiki/vuokraty.html>

Pasanen, T. 2014. Kevyt malli yrittämiseen. Opetin. Julkaistu 10.9.2014. Luettu 30.5.2015.

<http://www.opetin.fi/kevyt-malli-yrittamiseen/>

Pietarila, P. 2015. Opiskelijayrittäjyyden opit: ”Mokia tulee sillä tahdilla, että ei pysty laskemaan”. Kauppalehti. Julkaistu 23.9.2015. Luettu 23.9.2015

<http://www.kauppalehti.fi/uutiset/opiskelijayrittajien-opit-mokia-tulee-silla-tahdilla-etta-ei-pysty-laskemaan/vJ9bmSQp>

Pärnänen, A. 2014. Itsensä työllistäjän muuttuva kuva. Tieto&trendit 1/2014. Luettu 19.8.2015.

<http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/52/>

Ratkaisujen Suomi 2015. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. Luettu 14.8.2015.

http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82

Simola K. 2015. Kevytyrittäjät putoavat työttömyyskassojen väliin – “Tämä ongelma pitäisi ratkaista nopeasti”. Yrittäjät. 28.8.2015. Luettu 3.9.2015

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/uutisarkisto/a/uutisarkisto/kevytyrittajat-putoavat-tyottomyyskassojen-valiin-tama-ongelma-pitaisi-ratkaista-nopeasti>

Soininen, A. 2014. Työosuuskunta tarjoaa yhteisöllistä turvaa ja yksilöllistä vapautta. Kajawa. Julkaistu 23.10.2014. Luettu 21.5.2015.

http://www.kaj.fi/kajawa-lehti/sorvin_aaressa/tyoosuuskunta_tarjoaa_yhteisollista_turvaa_ja_yksilollista_vapautta.2051.news

Suomen Yrittäjät. 2015b. Opiskelijasta yrittäjäksi. Luettu 20.7.2015.

http://www.yrittajat.fi/File/1d3d16de-cd7f-4960-be18-c545963c20f8/SY_opiskelijayrittajyys_tiivistelma.pdf

Taloustutkimus Oy. 2013. Yrittäjyysilmapuntari. Julkaistu 30.8.2013

<http://www.yrittajat.fi/File/009021cf-3156-439e-8149-2b5396ab9300/10952%20Yrittajyysilmapuntari%202013.pdf>

Tilastokeskus. 2014. Itsensä työllistäjät Suomessa 2013. Luettu 24.7.2015.

http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yits_201400_2014_12305_net.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Katsaus suomalaisen työn tulevaisuuteen. Luettu 3.9.2015

https://www.tem.fi/files/40889/30_2014_TEM_katsaus_suomalaisen_tyon_tulevaisuuteen_25082014.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Työ- ja elinkeinoministeriön ohje TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa. Julkaistu 30.12.2014. Luettu 20.9.2015.

https://www.finlex.fi/data/normit/41984-TEM2192FinlexOhje_.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön ohje julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta. Julkaistu 28.5.2015. Luettu 20.9.2015.

https://www.finlex.fi/data/normit/42135-TEM871Ohje_julkisesta_ty_voima_ja.pdf

Työosuuskunta vai laskutusosuuskunta. Ukko.fi. 3.10.2012. Luettu 1.9.2015.

<http://www.ukko.fi/tyoosuuskunta-vai-laskutusosuuskunta/>

Ukko.fi nettisivut. <https://www.ukko.fi>

Uljas, R. 2014. Laskutusosuuskuntien kautta laskutettutyö ei kerrytä työttömyysturvaa. Kajawa. Julkaistu 8.8.2014. Luettu 13.7.2015.

http://www.kaj.fi/kajawa-leh-ti/sorvin_aaressa/laskutusosuuskuntien_kautta_laskutettu_tyo_ei_kerryta_tyottomyysturvaa.1980.news

Uusivirta M. 2015. Laskutuspalvelujen käyttö lisääntyy vauhdilla. Journalisti. Julkaistu 21.5.2015. Luettu 4.8.2015

<http://www.journalisti.fi/artikkelit/2015/7/laskutuspalvelujen-kytt-lisntyy-vauhdilla/>

Vain työsuhteessa tehty työ kerää työttömyysturvassa työssäoloehto. Ytk. Julkaistu 1.2.2013. Luettu 13.7.2015

<https://ytk.fi/ajankohtaista/uutiset/vain-tyosuhteessa-tehty-tyo-keraa-tyottomyysturvassa-tyossaoloehto>

Yel ja yrittäjän sosiaaliturva. Etera. Luettu 27.8.2015

<http://www.etera.fi/yrittaja/yel/yrittajan-sosiaaliturva>

Yle. 2015. Mikä on nollatuntisopimus?. Julkaistu 15.5.2015. Luettu 22.9.2015

http://yle.fi/uutiset/mika_on_nollatuntisopimus/7992514

Yrittäjä ja työttömyysturva. TE-palvelut. Luettu 20.9.2015

http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/jos_jaat_tyottomaksi/tyottomyysturva/yrittaja_tyottomyysturva/index.html

YritysHelsinki. 2013. Opas yrittäjyyteen 2013. Luettu 2.9.2015.

<https://www.yrityssuomi.fi/documents/10179/60819/Opas+yrittajyyteen+2013.pdf/25e81455-7eb9-4784-b94f-516240f93709>

Ödahl, K. 2014. Invoicing services – a road to increasing employment. International Business Management. Turku University of Applied Sciences. Master's thesis. Luettu 14.6.2015.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79546/Odahl_Katarina.pdf

ASiantuntijahaastattelut ja sähköpostiviestit

Gylden, A. Aloittavan yrittäjän neuvoja. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto. Haastattelu 28.8.2015. Litteroitu.

Lepistö, J. Asiantuntija, yrityspalvelut. Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimisto. jarmo.lepisto@te-toimisto.fi. Sähköpostiviesti Luettu 18.9.2015.

Makkula, J. Työmarkkina- ja yrityslainsäädäntöyksikön johtaja. Suomen Yrittäjät. Haastattelu 16.10.2015. Litteroitu.

Mikkilä, J. Järjestöpäällikkö. Suomen Yrittäjät. joonas.mikkila@yrittaja.fi. Sähköpostiviesti. Luettu 12.10.2015.

Rajaniemi, P. Future Works Oy. 2015 Haastattelu 16.9.2015. Litteroitu.

Ristilä, P. Vastaava asiantuntija. Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto. Haastattelu 28.8.2015. Litteroitu.

Singh, J. Neuvoja. Eezy Osk. johanna.singh@eezy.fi. Sähköpostiviesti. Luettu 25.9.2015.

LIITTEET

Liite 1. Kevytyrittäjäkysely

1 (2)

Täytä tähän perustiedot itsestäsi.

*** 1. Sukupuoli**

- Mies
 Nainen

*** 2. Ikä**

- alle 20 v
 20-30 v
 31-40 v
 41-50 v
 51-60 v
 Yli 60 v

*** 3. Kaupunki**

*** 4. Koulutus (Valitse viimeisin)**

- Peruskoulu
 Ammattikoulu
 Lukio
 Ammattikorkeakoulu
 Yliopisto

*** 5. Ammattisi/Mitä töitä lasketat UKKO.fi:n kautta**

*** 6. Kuinka pitkään olet käyttänyt UKKO.fi:tä?**

- Alle kuukauden
 Noin kuukauden
 2-3 kuukautta
 3-6 kuukautta
 Yli puoli vuotta
 Yli vuoden

Nämä kysymykset koskevat kevytyrittäjyyttä ja yrittäjyyttä. Vastauksia käytetään Sini Kivisalon 2 (2) opinnäytetyössä ensimmäisen sivun perustietojen lisäksi.

Toivottavasti jaksat vielä vastata viimeisiin kysymyksiin!

*** 26. Oletko toiminut aikaisemmin yrittäjänä?**

- Kyllä
 En

*** 27. Oletko suunnitellut oman yrityksen tai toiminimen perustamista?**

- Kyllä
 En

*** 28. Koetko että kevytyrittäjänä toimiminen helpottaa siirtymistä yrittäjäksi?**

- Kyllä
 En

*** 29. Olisitko uskaltanut lähteä toiminaan yrittäjämäisesti ilman kevytyrittäjyyden tuomaa mahdollisuutta?**

- Kyllä
 En

*** 30. Valitse paras vaihtoehto kuvaamaan nykytilannettasi**

- Toimin kevytyrittäjänä ilman muita tuloja/tukia
 Toimin kevytyrittäjänä ja saan lisäksi työttömyystukea tai vastaavaa
 Toimin kevytyrittäjänä osa-aikaisesti ja olen lisäksi palkkatyössä

*** 31. Mitkä ovat tärkeimmät syyt toimia kevytyrittäjänä?**